

BORDERHOLIC

SPECIÁL NA PASENÍ

“Není dobré stádo bez dobrého ovčáka, není dobrý ovčák bez dobrého psa”

Starobylé a moudré heslo, které nyní používá jako motto

International Sheep Dog Society

OBSAH

- Pasení se psy v roce 2000 v ČR
- Česká asociace ovčáckých psů
- Přihláška do Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR
- Univerzální přihláška na akce v pasení
- Řád zkoušek a soutěží v ovládní ovčáckých psů
- Přehledy o výsledcích zkoušek a soutěží v pasení
- Soupiska rozhodčích a instruktorů CSDA
- Termínový kalendář akcí v pasení 2001
- International Sheep Dog Society
- Další evropské organizace
- O pasení na Internetu
- Mají charakteristické vlohy
- Vliv může mít i vzhled
- Testy vloh k pasení
- Co znamená v angličtině
- Doporučené povely pro ovlivňování práce psa
- Historie soutěží v ovládní ovčáckých psů v ČR
- Mistrovství Evropy ve Švýcarsku
- Rady mistra světa v pasení
- Výcvik pasení podle Anne Krugerové
- Vybrat správné štěně je věda
- Škola výcviku podle Grega Prince
- Dojmy Michala Hrdličky z České republiky
- Zvýšit popularitu pracovního využití

Serge van der Zweep z Holandska s Royem těsně po finálovém běhu, který jim přinesl celkové druhé místo.

Mistrovství Evropy v pasení ovcí ve Švýcarsku

Mistrem Evropy se stal Jaran Knive z Norska, třetí skončila Anne Kruger z Německa. Vítěz dostal obě švýcarský zvonec (nahore).

Ve Švýcarsku pásly border collie i lamy (dole).

Kvalifikace začínala už za ranního oparu, závodník se spolu se psem chystá oddělit označené ovce.

PASENÍ SE PSY V ROCE 2000 V ČR

Největším impulsem pro oživení tradice používání ovčáckých psů u stád a organizování soutěží v pasení ovcí bylo u nás bezesporu založení klubu border collií (BCC CZ). Jeho členové se začali více zajímat o využití border collií k účelu, kterému po staletí původně sloužily. Pár nadšenců, majitelů borderek, kteří byli zároveň i členy Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR (SCHOK), se domluvilo a na únorovém dvoudenním setkání ovčáků v Seči při SCHOK založilo Českou asociaci pro pracovní ovčácké psy (má zkratku CSDA = Czech Sheep Dog Association). Obě organizace, CSDA a BCC CZ, pak v roce 2000 spolupracovaly při organizování různých akcí, které měly za úkol ukázat širší veřejnosti jak zajímavá a důležitá je práce s ovčáckým psem při manipulaci se zvířaty a podnítit zájem o tento způsob pracovního využití ovčáckých psů. To se snad podařilo. Navázali jsme také kontakty s mnoha evropskými organizacemi pro chov a práci s border colliemi. Různé aktuální informace se dozvídáme z jejich internetových stránek nebo ze zpravodajů, které nám některé z nich posílají.

Nyní tedy blíže k akcím, které se nám povedlo uspořádat v minulém období. O některých jsme vás již v Borderholicu informovali.

První, co bylo pro organizování zkoušek v ovládání ovčáckých psů při pasení a pro organizování soutěží v této kynologické disciplíně u nás nutné udělat, bylo zpracování a schválení oficiálního řádu. Jeho plné znění najdete v tomto zpravodaji. Pak bylo nutné vyškolení instruktory a rozhodčí. Aby hned od počátku byla kvalita zaručena, jako školitele jsme pozvali mistra světa a trojnásobného mistra Evropy Holanďana Serge van der Zweepa. Školení za účasti asi dvaceti zájemců proběhlo ve dnech 14.-16. dubna roku 2000 v blízkosti hradu Kost (poblíž Sobotky). Hodně se o tom v oficiálním tisku i ve zpravodajích BCC CZ a CSDA psalo, v tomto čísle uveřejňujeme některé postřehy Serge van der Zweepa.

Uspořádali jsme také zájezd na ME v pasení ovcí do Švýcarska. Byla to úžasná podívaná, přivezli jsme si mnoho nových zkušeností a poznatků. Natočili jsme videozáznam a napsali o tom do několika časopisů.

Historicky první zkoušky v ovládání ovčáckých psů při pasení na území České republiky, které byly uznány Českou kynologickou organizací (ČMKU), proběhly v Praze Letňanech při mezinárodním veletrhu PragaAgro. Nyní budeme usilovat o to, aby zkoušky v ČR byly uznávány i organizací ISDS. Hlavně se ale budeme snažit vytvářet podmínky pro organizování zkoušek dalších, na které by se se svými psy hlásili i ti, kteří pasení ovcí nedělají

jen jako sport, ale pes jim u stáda skutečně pomáhá. Budeme podporovat každého, kdo by se chtěl a dokázal uplatnit v soutěži v pasení ovcí i na mezinárodním poli. Poslední den třídní akce v Letňanech se mohli účastníci i diváci osobně seznámit s Michalem Hrdličkou, Čechem žijícím dlouhodobě v Austrálii (v Borderholicu jsme již o něm psali). Pro nás je zajímavé jeho nynější zaměstnání (cvičitel psů pro práci s ovci a dobytčím), a také to, že je teď v Česku na dlouhodobější návštěvě své rodiny, a že se nám bude snažit pomoci. Jak, o tom se dozvíte dále.

Taky jsme se zúčastnili odborného semináře SCHOK v Seči. Do odpoledního programu prvního dne bylo zařazeno i setkání příznivců naší ovčácké asociace pro práci s ovčáckými psy. Promítali jsme zde jednak video z Kontinentálního mistrovství Evropy ve Švýcarsku (z této akce máme 2,5 hodinový záznam), jednak video z výcviku psů a soutěží v pasení z Austrálie (k tomu hezky hovořil Michal Hrdlička, který do Seče rovněž přijel). Druhý den školení byly do programu zařazeny dvě přednášky o ovčáckých psech, jedna moje, druhá Michala Hrdličky. Zejména ta všechny v sále velmi zaujala.

Již na Seči byla inzerována i další akce, školení zájemců o výcvik v pasení ovcí, které vedl Michal Hrdlička. Bylo třídní (17.-19.11.), opět na Kostě. Zúčastnilo se ho 15 majitelů border collií z ČR i se svými psy. Bylo to super. Počasí nám přálo, celé 3 dny nepršelo, sníh ještě nebyl. Michal Hrdlička umí nejen zajímavě vyprávět, ale také něco ukázat. Není divu, když v Austrálii vycvičil desítky psů. Jeho metody byly občas pro nás nové a překvapivé. Navázaná spolupráce s ním jistě posune práci se psem u nás o velký krok vpřed.

Velkým přínosem pro rozvoj pasení se psy je importování border collií z pracovních linií z různých zemí světa. O nových třech importovaných psech z linií ISDS (International Sheep Dog Society) dovezených z Velké Británie jsme už v Borderholicu psali. V roce 2000 k nám však bylo importováno "čistých" ISDS psů, pokud mám správné informace, celkem osm. Z čistých pracovních linií ISDS, a linií, kdy se ISDS vyskytuje u některého z předků, je i několik dalších border collií přivezených k nám již dříve. Nelze se však orientovat jen podle označení ISDS, to jsou linie z Velké Británie. V jiných státech může být označení pracovních linií odlišné. Proto je třeba se při výběru šteněte pro výcvik v pasení orientovat i podle toho, zda některý z předků byl nebo nebyl využíván při pasení ovcí, a zda má nebo nemá záznamy o úspěchu na zkoušce nebo soutěži Sheep Dog Herding Test nebo Trial. Je třeba si také uvědomit, že vlohy pro pasení se rychle "ředí" a že ve třetí generaci, například, pokud nejsou oživeny opět pracovním psem, už mohou mizet.

Radko Loučka

ČESKÁ ASOCIACE OVČÁCKÝCH PSŮ

Česká asociace ovčáckých psů byla založena v Seči dne 26.2.2000 jako jeden z klubů Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR (SCHOK). Z důvodu potřeby lepší komunikace se světem má anglickou zkratku CSDA (Czech Sheep Dog Association).

Jejími hlavními úkoly jsou:

- zabývat se využitím psů pro práci se zvířaty se zaměřením na podporu upevnění genetických dispozic psů pro pasení (nezabývat se však evidencí a chovem těchto psů, to u jednotlivých plemen dělají samostatné kynologické organizace),
- informovat členy SCHOK i širokou veřejnost o využití ovčáckých psů pro práci s hospodářskými zvířaty u nás i v zahraničí,
- podílet se na pořádání akcí v ovládání ovčáckých psů (zkoušek, soutěží, ukázek, školení), připravovat instruktory výcviku a rozhodčí pro zkoušky a soutěže v pasení,

- spolupracovat s jinými ovčáckými a kynologickými organizacemi v zahraničí.

CSDA má Internetové stránky na adrese <http://www.schok.cz/CESKY/index3.html>, informace o tom, co se ve světě a u nás v této oblasti děje a jak má výcvik psů v pasení ovcí vypadat, jsou pravidelně zveřejňovány také na stránkách Zpravodaje SCHOK, v Borderholicu a v mnoha jiných zpravodajích a časopisech.

JAK SE PŘIHLÁSIT DO CSDA?

Česká asociace ovčáckých psů působí jako jeden z klubů Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR (SCHOK). Prostřednictvím SCHOK můžete být členem nejen CSDA, ale i několika jeho specializovaných klubů na chov ovcí a koz (ročně se platí jen jeden základní členský poplatek). Působit můžete v několika klubech SCHOK.

Nejprve je nutné zaplatit roční příspěvek 300 Kč (usnesení předsednictva Svazu ze dne 12.12.2000, týká se všech chovatelů bez ohledu na velikost chovu a právní formu). Vyplněnou přihlášku (na které vyznačíte, že chcete působit v CSDA) s

připojeným dokladem o zaplacení ročního příspěvku poslat na adresu:

Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR, areál VFU, Palackého 1-3, 612 42 Brno, tel./fax 05 41243481, mobil 0603 570489, E-mail: schok@atlas.cz

To je vše. Čtyřikrát ročně pak dostanete zpravodaj SCHOK, kde jsou informace i o aktivitách CSDA a můžete se zúčastňovat všech akcí pořádaných SCHOK, a to nejen kynologických.

Příspěvky 2001 a předplatné Zpravodaje Svazu SCHOK

Zpravodaj je určen členům Svazu. Dostávají jej poštou na základě zaplacení členských příspěvků. Výše ročního členského příspěvku 300 Kč je podle rozhodnutí představenstva Svazu z 12.12.2000 bez ohledu na postavení člena a množství chovaných zvířat. Příspěvky lze zaplatit složenkou (přiloženou k prvnímu číslu roku 2001), na kterou doplníte částku (pokud jste již zaplatili 100 Kč doplatte rozdíl) nebo je poukázat na účet u Union banky 17151489/3400 (variabilní symbol použijte z poukázky).

První číslo Zpravodaje SCHOK zasílá i chovatelům, kteří nejsou jeho členy, kterým chce členství nabídnout. Členům bude zaslán Zpravodaj, který vychází čtvrtletně a vedle odborných článků chovatelské a veterinární tematiky aktuálně informuje chovatele o odbytu, nákupních trzích, výstavách a dalších chovatelských akcích. Člen získává slevy na akcích pořádaných Svazem např. na školeních a konferencích, odborných zájezdech apod. Svaz Vám pomůže zprostředkovat obyt Vašich produktů, zejména jatečných jehňat a kůzlat a nákup chovného materiálu prostřednictvím odbytových organizací OVEKO a.s. a družstva ROMNEY.

Do Svazu se mohou přihlásit všichni, kteří souhlasí s jeho zaměřením a činností, jsou chovatelé nebo příznivci chovu ovcí a koz. Členy mohou být fyzické i právnické osoby, naše i zahraniční. Pokud by jste se chtěli stát členy našeho Svazu, zaplatte členský příspěvek, vyplňte přiloženou přihlášku a zašlete ji na naši adresu.

PŘIHLÁŠKA DO SVAZU CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ V ČR

Jméno a příjmení (název organizace)

Adresa vč. PSČ

Telefon, fax, e-mail

Počet chovaných ovcí

koz

Mám zájem o členství v České asociaci ovčáckých psů.

Podpis člena

JAK SE PŘIHLÁSIT NA AKCI ZAMĚŘENOU NA PASENÍ?

KDE získat propozice a přihlášku:

- požádat o ně pořadatele akce nebo na adrese:

Ing. Radko Loučka, CSc., U Svodnice 105, 104 00 Praha 10
tel. 02 67711253 domů, 02 67711747 do práce, 0603 888362,
fax: 02 67711448, E-mail: loucka@vuzv.cz

KOLIK a jak zaplatit:

- za účast na zkoušce ZVOP nebo ZPOP se pro členy BCCOZ nebo CSDA platí většinou jednotný poplatek 200 Kč (pro ostatní dvojnásobek),

- poplatek je splatný u prezence (tam se lze také většinou přihlásit do klubu).

KDY je uzávěrka přihlášek:

- většinou 14 dní před konáním akce, u přihlášených později bývá poplatek o 25 % vyšší, u přihlášených na místě o 50 % vyšší.

KOMU poslat přihlášku, případně poplatek:

- pořadatelé akce, který by měl být vyznačen na propozicích.

UNIVERZÁLNÍ PŘIHLÁŠKA NA AKCI V PASENÍ

Druh akce:

Datum a místo pořádání:

Přihlašuji se na:

Jméno a příjmení:

Za organizaci:

Datum narození (majitele, držitele, psůvoda):

Adresa (včetně PSČ):

Rychlé spojení (telefon, fax, mobil, e-mail):

Jméno, chovatelská stanice psa:

Plemeno, datum narození psa:

Pohlaví, identifikační číslo psa:

Poplatek ve výši formou:

Kč byl zaplacen dne

Přiloženy jsou tyto doklady:

Poznámka: nehodící se škrtněte nebo nevyplňujte.

Datum:

Podpis:

ŘÁD ZKOUŠEK A SOUTĚŽÍ V OVLÁDÁNÍ OVČÁCKÝCH PSŮ

Základní ustanovení

Testy pracovní způsobilosti se skládají ze:

- zkoušky vloh ovčáckého psa (ZVOP)
- zkoušek práce ovčáckého psa (ZPOP1, ZPOP2, ZPOP3)
- soutěží v ovládní ovčáckých psů (TRIAL).

Garantem zkoušek uvedených v tomto zkušebním řádu je Kynologická jednotka - ČR Brno.

Cílem ZVOP a ZPOP je posoudit vloh a stupeň výškolení psa k práci s ovce. Cílem soutěží TRIAL je měření výkonu ovčáckých psů u stáda a propagace práce s výcvikem ovčáckého psa na veřejnosti.

ZVOP slouží pro veřejné otestování vloh psa ještě před tím, než se u něj začne s důkladným výcvikem a než se bude moci zúčastnit ZPOP a soutěží TRIAL. Pro organizátory akcí je absolvování ZVOP zárukou, že se na ZPOP nebo na soutěží TRIAL neobjeví účastník se psem, který nemá pro pasení vloh.

Dalším důvodem pro posuzování vloh psa při ZVOP je umožnit lidem, kteří nemohou se psem pást (nemají ovce ani jiná hospodářská zvířata), rozpoznat, zda jejich pes má v sobě gene-

ticky zakódované vlastnosti, které může přenášet i na své potomstvo.

Podmínky účasti

Zkoušek a soutěží (akcí) se mohou zúčastnit osoby (bez ohledu na stáří nebo pohlaví) se psem, který musí splňovat následující podmínky:

- Pes musí být zdravý a tělesně schopný plnit kritéria zkoušek a mít minimální věk předepsaný pro určitý druh zkoušky nebo soutěže.
- Vyloučeny jsou feny v druhé polovině březosti a do 7 týdnů po porodu.
- Vyloučení jsou psi, kteří se v průběhu zkoušky zranili a nemohou dále plnit ustanovení zkušebního řádu.
- Háravé feny se mohou akce zúčastnit pouze po předběžné dohodě s pořadatelem a rozhodčím, většinou s tím, že soutěží jako poslední ve své kategorii.
- Minimální věk psa pro ZVOP je 9 měsíců, pro ZPOP a soutěže TRIAL je 12 měsíců.
- Mohou se zúčastnit psi všech plemen s průkazem i bez průkazu původu uznávaným FCI i kříženci.
- Pohlaví psa není omezeno.
- Pes musí mít platné očkování a veterinární atest (jako na výstavě).

Podmínkou účasti na ZPOP i na všech oficiálních soutěžích TRIAL je úspěšné složení ZVOP. Pokud účastník akce úspěšně absolvuje ZVOP, může se ten samý den zúčastnit i ZPOP1, pokud úspěšně absolvuje ZPOP1 může se zúčastnit ZPOP2, resp. ZPOP3. Splní-li pes zkoušku, nemůže ji znovu opakovat (neplatí pro soutěže), ani nesmí nastoupit ke zkoušce nižší. Pokud pes při ZVOP nebo ZPOP neuspěje, může ji opakovat na některé z příštích akcí.

Žádný účastník zkoušek ZVOP, ZPOP ani soutěží TRIAL nesmí být v přímém rodinném (za rodinu se považují manžel nebo druh, děti, rodiče a případně jiné osoby žijící s rozhodčím ve společné domácnosti) nebo pracovním vztahu s rozhodčím (doporučuje se předem si ověřit, který rozhodčí je na akci nominován). Rozhodčí nesmí na akci posuzovat psa ve svém vlastnictví, ani psa, který byl v jeho držení v době kratší než 6 měsíců před prováděnou akcí.

Pořádání a plánování zkoušek a soutěží

Zkoušky a soutěže pro ovčácké psy mohou být pořádány různými organizacemi, ale jen ve spolupráci s Kynologickou jednotou ČR (dále jen KJ-ČR) a se Svazem chovatelů ovcí a koz v ČR. Pořadatelem může být právní subjekt sdružený v ČMKU přímo, nebo i zprostředkovaně (např. kynologický svaz). Požadavek na pořádání zkoušek je nutno předložit KJ-ČR 3 měsíce před začátkem pololetí, v němž by zkoušky měly být pořádány. Konání zkoušek ZVOP a ZPOP musí být uveřejněno dostatečně dluho (podle uzáveřky k určitému datu až 3 měsíce) předem v přehledu kynologických akcí KJ-ČR (případně v některém odborném kynologickém časopise) a ve zpravodaji Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR.

Akce se mohou uskutečnit, dostaví-li se k prezenci minimálně tři účastníci. Omezení počtu účastníků v jednotlivých třídách nebo soutěžích je věcí pořadatele akce.

Na akcích musí účastníci v celém rozsahu dodržovat Zákon na ochranu zvířat proti týráním. Hrubost psůvoda vůči psu musí být trestána jeho vyloučením ze zkoušky či soutěže.

Do průkazu původu se zapisují pouze úspěšně vykonané zkoušky. Psům bez průkazu původu, při úspěšném splnění první zkoušky, vydává rozhodčí v závěru akce výkonnostní průkaz.

Povinnosti pořadatele akce

- určit vedoucího akce, který ručí za plnění všech povinností pořadatele a zajišťuje plynulý průběh akce,

- zajistit odpovídající prostory a zajistit bezpečnost všech účastníků i diváků,

- do týdne po obdržení delegace se spojit s rozhodčím a předběžně mu podat základní informace o akci, dohodnout s ním případně termín upřesnění počtu účastníků, hodiny zahájení apod.,

- podrobnosti o akci sdělit včas i nastupujícím psůvodům,

- před zahájením akce vybrat od psůvodů průkazy původu psů a výkonnostní průkazy,

- před zahájením akce předat rozhodčímu soupisku všech účastníků zkoušek (formuláře obdrží předem od KJ-ČR Brno),

- uhradit rozhodčímu, a případně i pomocníkům, náležitosti podle platných směrnic (posudečné, stravné, jízdné), a to i tehdy, kdyby došlo ke zrušení akce pro nepřízeň počasí, nezpůsobilý terén, nepřipravené pomůcky, veterinární opatření apod., je-li to nutné, odvádí za rozhodčího z posudečného také daň z příjmů.

Povinnosti vedoucího akce

- znát ustanovení zkušebního řádu a řídit se jimi,

- zastupovat po svém jmenování až do likvidace akce pořadatele,

- zajišťovat plynulý průběh akce, organizovat její přípravu i likvidaci,

- předat před zahájením akce rozhodčímu vyplněnou soupisku, která se vyhotovuje celkem třikrát (1x KJ-ČR, 1x rozhodčí, 1x pořadatel), do soupisky se zaznamenává bodové hodnocení všech (i neúspěšných) psůvodů,

- zprostředkovávat styk mezi pořadatelem, rozhodčím a účastníky akce,

- zahájit a ukončit akci,

- nesmí prozrazovat účastníkům údaje, které by ovlivnily reguléřnost akce,

- zabezpečit rozhodčímu prostor pro administrativní úkony,

- zajistit včasné a správné vyplnění bodovacích karet (formuláře obdrží pořadatel předem od KJ-ČR), které se vyplňují celkem dvakrát (1x psůvod, 1x KJ-ČR), v případě nesplnění zkoušky se bodovací karta nevyplňuje,

- podepsat soupisku účastníků, bodovací karty a výstavní a výkonnostní průkazy,

- pokud byl podán protest, oznámit to před ukončením akce rozhodčímu, protest řešit, sepsat o tom protokol a podepsat ho (protokol o řešení protestu pak předat pořadateli akce).

Rozhodčí - práva a povinnosti

Rozhodčí přezkoušuje a hodnotí výkony psů i psůvodů při zkouškách a soutěžích. Může to být osoba s občanstvím ČR i jiné země, musí však mít pro tuto činnost oprávnění ze své země. Rozhodčí deleguje KJ-ČR. Školení a jmenování rozhodčích zajišťuje KJ-ČR dle vlastních směrnic. Počet rozhodčích se volí podle důležitosti zkoušky nebo soutěže. Obvykle stačí, když posuzuje jen jeden rozhodčí, při větších akcích mohou být až tři rozhodčí.

- Rozhodčí může v odůvodněných případech delegaci odmítnout, nebo, po dohodě s pořadatelem, termín akce přesunout maximálně o dva týdny před či po stanoveném termínu. Toto však musí s předstihem oznámit na KJ-ČR.

- Rozhodnutí rozhodčího je konečné a nelze proti němu uplatňovat protest. Proti formálním závadám zkoušek lze podávat protest u vedoucího akce nejpozději při závěrečném nástupu psůvodů.

- Určuje, po poradě s pořadatelem, harmonogram akce a oznámí ho při zahajovacím nástupu všem účastníkům.

- Musí včas a přesně poučit pomocníky o jejich práci.
- Má právo odmítnout posuzování v případě, že klimatické podmínky nebo zajištění akce neodpovídají požadavkům, nebo pokud došlo k hrubému narušení akce v jejím průběhu (tím však nejsou dotčeny jeho nároky na úhradu náležitostí, což platí i v případě, že pořadatel včas neoznámí rozhodčímu odvolání akce).
- Pokud je k posuzování akce delegováno více rozhodčích (třeba i dodatečně), je hlavním rozhodčím vždy rozhodčí původně na akci delegovaný, nebo rozhodčí napsaný v delegaci na prvním místě.
- Je povinen zaslat řádně vyplněný a podepsaný originál soupisky a kopie bodovacích karet do čtrnácti dnů po akci na adresu KJ-ČR.
- Zapisuje úspěšný výsledek zkoušky do průkazu původu psa nebo do jeho výstavního a výkonnostního průkazu.

Psovod - práva a povinnosti

Psovod je osoba, která při zkoušce nebo soutěži vede psa a usměrňuje jeho činnost.

- musí znát ustanovení zkušebního řádu,
- je povinen chovat se ukázněně, řídit se pokyny rozhodčího a pořadatele akce,
- nesmí psa fyzicky trestat ani se k němu chovat hrubě,
- může v jeden den nastoupit maximálně se dvěma psy,
- musí dodržovat platné veterinární předpisy i ustanovení zákona na ochranu zvířat proti týrání,
- pokud nastupuje s hárající fenou, musí to předem oznámit pořadateli a nepohybovat se s ní před akcí v prostoru určeném k předvádění,
- před zahájením akce musí odevzdat průkaz původu psa nebo výstavní a výkonnostní průkaz, zaplatit startovné a to i v případě, že se na akci nedostaví,
- odpovídá za škody způsobené psem, se kterým ke zkouškám nastoupil,
- na akci se musí dostavit včas a musí být přítomen až do jejího závěru,
- má právo na originál bodovací karty a zápis výsledku zkoušky do průkazu původu psa nebo do výstavního a výkonnostního průkazu.

Ocenění

Při ZVOP a ZPOP není vyhlášováno umístění soutěžících, nejsou předávány ceny podle výkonu. Při ZPOP (u třídy 1, 2 i 3) jsou výkony oceněny známkou výborně (při počtu bodů 91-100), velmi dobře (při počtu bodů 76-90), dobře (při počtu bodů 61-75) a neprospěl (při počtu bodů 60 a nižším).

ZPOP může být vyhlášena zároveň i jako soutěž TRIAL (otevřená soutěž). V soutěžích by měly být oceněny minimálně tři nejlepší výkony.

Absolvování ZVOP a ZPOP je zapisováno do přílohy průkazu původu psa, resp. do pracovní knížky psa. Kynologické kluby pro chov ovčáckých plemen psů mohou mít ustanoveno, že úspěšné absolvování těchto zkoušek opravňuje ovčáckého psa k zařazení do pracovní třídy na výstavách, udělení titulu Šampion, případně pro uznání chovnosti psa (jako jedna z podmínek).

Zvířata

Při ZPOP se pracuje výhradně s ovcemi. Může se soutěžit s ovcemi různých plemen, při vyhlášení soutěže však musí být plemeno specifikováno. Parkur lze absolvovat s pěti až dvaceti ovcemi. Počet ovcí pro soutěž stanovuje rozhodčí. Na jedné akci musí všichni soutěžící ve stejné výkonnostní třídě pracovat se stejným počtem ovcí a stejným plemenem. Jedna ovce by měla být použita pouze dvakrát za jeden den.

Při ZVOP a soutěžích TRIAL se může pracovat i s jinými hospodářskými zvířaty nebo s větším počtem ovcí než 20. Počty zvířat bývají různé, u indických bězců a hus to bývá stádo asi deseti kusů, u jalovic a prasat tři kusů.

Parkur

Parkur se většinou skládá ze tří překážek (průchozích branek), vymezení kruhu, dvou košárů a mety. Rozhodčí ho sestavuje tak, aby vyhovoval potřebám prověření vloh a pracovní způsobilosti psů. Trasu, umístění překážek parkuru a jejich velikost určuje rozhodčí podle druhu zkoušky nebo soutěže, počtu ovcí, účastníků a diváků. Měl by při tom maximálně využít nerovnost terénu a zohlednit přírodní překážky. Parkur by měl být přehledný nejen pro rozhodčího, ale i pro diváky. Překážky, resp. brány, by měly být dřevěné. Brána by měla mít stejnou šířku jako dvě postranice (imitace vrat). Každá postranice by měla mít šířku 2-2,5 m a výšku 1-1,2 m. Kruh (oddělovací), kde se provádí rozdělování jedné skupiny ovcí do dvou, popřípadě vybalancování stáda, bývá vymezen hromádkami pilin nebo písku. Měl by mít průměr asi 35 m. Meta (kůl zabodnutý do země) by měla být vysoká asi 1 m, měla by být blízko košáru, ale neměla by při vstupu do něho ovcím vadit. Soutěžní košář by měl mít velikost poměrnou k počtu jedné skupiny ovcí. Pomocný košář by měl být tak velký, aby v něm mohly pobývat alespoň tři skupiny ovcí (raději více).

Pomůcky

Psovod může mít na parkuru pouze ovčáčkou hůl a přšfalku. Před zahájením práce může mít psa na vodítku. Vlastní parkur však pes vypracovává bez vodítka, může mít obojek nebo postroj. Pokud má obojek stahovací nebo polostahovací, nesmí být nastaven na stahování. Používání ostnatého obojku je zakázáno! V průběhu akce pracuje pes bez náhubku.

Základní pravidla pro posuzování ZVOP

Hodnotí se pouze zda pes prospěl nebo neprospěl. Test lze opakovat několikrát, ne však v jednom dni. Rozhodčí může psovodovi radit, povzbuzovat ho, případně projít parkur společně s ním. Psovod může psa hladit či jiným způsobem odměňovat.

Posuzovány jsou následující úkony: pohyb za stádem, zájem o práci, změny tempa, soustředění (uši, oči), cit pro odpovědnost za stádo, styl práce (nakolik je typický pro dané plemeno), předvídatost vzdálenosti, nebojácnost, nátlak (přiblížení se až těsně ke zvířatům, kousnutí, resp. štipnutí na povel ovčáka), napadání zvířat (nežádoucí je kousnutí do vlny nebo jiné agresivní chování provedené bez předchozího povelu psovoda).

Posuzování probíhá na parkuru vytvořeném uměle nebo přírodně, který může (ale nemusí) být podobný parkuru třídy ZPOP1 (viz dále). Parkur je pouze pomůckou při hodnocení práce psa, ovčák nemusí projít všechny překážky, není ani limitován časem.

ZVOP může být uskutečněna i s jinými hospodářskými zvířaty než s ovcemi.

Základní pravidla pro posuzování ZPOP

Pracovní způsobilost ovčáckých psů je posuzována ve třech výkonnostních třídách ZPOP1, ZPOP2 a ZPOP3. Rozdíly mezi výkonnostními třídami jsou následující:

ZPOP1

Kratší vzdálenosti (75 x 50 m), delší časový limit (25 minut), ovčák může stádo doprovázet, provádí se vybalancování stáda, neprovádí se oddělování ovcí ze stáda. Posuzuje se s větší tolerancí k chybám psa i ovčáka.

ZPOP2

Střední vzdálenosti (150 x 75 m), střední časový limit (20 minut), ovčák nesmí stádo doprovázet, provádí se vybalancování stáda, neprovádí se oddělování ovcí ze stáda.

ZPOP3

Delší vzdálenosti (300 x 150 m), krátký časový limit (15 minut), ovčák nesmí stádo doprovázet, provádí se oddělování ovci ze stáda, neprovádí se vybalancování stáda.

Hodnocení:

Psovod se psem musí postupně splnit šest pracovních úkolů. Každý úkol je ohodnocen určitým počtem bodů. Hodnotí se způsob provádění požadovaných úkolů. Konečným ohodnocením výkonu je celkový součet bodů. Maximální počet dosažených bodů je 100, a to ve všech výkonnostních třídách. Každý pes startuje s plným počtem bodů. Rozhodčí situaci, která se jim jeví jako chyba nebo odchylka od správného provedení, ohodnotí body, které se od celkového počtu odečítají. Každý úkol je posuzován individuálně, buď je ponechán s plným počtem bodů, nebo s odpočítanými body za chyby. Rozhodčí přitom musí brát v úvahu vše, například chování ovci a jejich reakce na okolí, musí umět posoudit ovce a psa a rozpoznat, komu připočítat chybu a komu ne. Jestliže se ovce nechají dobře hnát a úspěšně projdou překážkami na parkuru, neznamená to bezpodmínečně, že bude započítán plný počet bodů.

Obecné chyby:

1 - Agresivní chování ke zvířatům. Pes po ovci chňape nebo ji kousne bez předchozího povelu psovoda, posuzuje se i místo na těle zvířete (přípustné je "štípnutí" do nohy nebo mulce). Negativně se posuzuje, když bylo kousnutí nespravedlivé (i například když pes kousne jen z přemíry svého temperamentu). Za hrubé nebo opakované kousnutí do vlny (resp. nespravedlivé kousnutí) může rozhodčí účastníka diskvalifikovat.

2 - Nesoustředění na práci. Pes by měl mít ovce od prvního okamžiku, kdy je uvede do pohybu, pod kontrolou.

3 - Špatný způsob vedení. Stádo má pes vést pevně, ale aniž by je vyplašil. Rozhodčí posoudí, do jaké míry je pes obdařen charismatickým darem převést na ovce klid a jistotu. Ovce mají být přes parkur hnány klidným, pravidelným způsobem. Zastavování nebo běhání ovci, stejně jako příliš chvatná nebo nepořádná práce, psa stojí body.

4 - Neuposlechnutí povelu. Pro precizní práci na parkuru je nutná bezpodmínečná poslušnost a plnění povelů. Neuposlechnutí povelu nebo přílišné korigování psovodem znamená odečtení bodů.

Specifické chyby při plnění jednotlivých úkolů:

Vyběhnutí obloukem k ovci (OUTRUN) - 20 bodů

Před zahájením zkoušky nebo soutěže jsou ovce z pomocného košáru vyhnány na volné prostranství a na určeném místě za pomoci asi 4 pomocníků stabilizovány. Se svým psem se psovod postaví k předem určené základní metě, kterou vyznačuje dřevěný kolk, a čeká na povel rozhodčího. Stádo je od mety vzdálené u ZPOP1 zhruba 75 m, u ZPOP2 asi 150 m, u ZPOP3 asi 300 m a více.

Jakmile dá rozhodčí povel ke startu, pošle psovod svého psa velkým obloukem až za ovce. Pes se může k ovci přiblížit zprava i zleva. Za ovci se pes zastavuje a drží se od nich v dobrém odstupu, klidně, aniž by zneklidňoval zvířata, čeká na další povel. Vypracování úkolu OUTRUN by mělo být pokud možno prostorné. Pes se má dostat za ovce tak, aby je nepoplašil, ale aby je zároveň připravil o možnost běžet zpátky do košáru.

Body se odečítají, pokud pes běží příliš těsně kolem ovci, přímo na ně, nebo také, jestliže je obíhá v příliš velkém oblouku. Jestliže pes vyběhne k ovci k jejich oběhnutí zleva, ale parkur před nimi překříží a přiblíží se za ně z pravé strany, je to kvalifikováno jako vážná chyba (obdobně při vyběhání doleva, překřížení a doběhnutí zprava).

Perfektní OUTRUN potřebuje jen jediný povel. Je-li korigován

povely dodatečnými, odečítají se body. Totéž platí pro příliš brzký oční kontakt a zastavení psa za ovci nikoli přesně proti psovodovi, ale v poloze, vezmeme-li to podle hodinových ručiček, méně než deseti nebo více než dvou hodin. Také přeběhnutí správného místa pro převzetí, stejně jako čtenější povely k návratu, znamená ztrátu bodů.

Převzetí ovci a jejich uvedení do pohybu (LIFT) - 10 bodů

Tato úloha je velice důležitá. Například příliš rychlým přiblížením se psa k ovci může být negativně ovlivněno veškeré vedení psa a ovci po parkuru. Ovce jsou velmi citlivá zvířata, svoji jedinou spásu před nebezpečím vidí v útěku.

Jestliže se pes v dobrém odstupu dostal přímo za ovce, má se tam, vestoje nebo vleže, zdržovat tak, aby v klidu vzaly na vědomí jeho přítomnost. Na povel psovoda se pes sebejistě přiblíží k ovci tak, aby je přiměl ke klidnému pohybu, pokud možno v přímé linii, přes parkur k ovčákovi. Pomalý a váhavý, ale také příliš zbrklý LIFT, nebo příliš mnoho výzev psovoda k uvedení stáda do pohybu, snižuje hodnocení.

Přivedení ovci k metě (FETCH) - 20 bodů

Každá odchylka od přímého směru při přivádění, každá opoždilá ovce, která zmešká průchod vpouštěcí bránou, znamená ztrátu bodů. Čím více se při této úloze ovce odchýlí od žádané přímé a úzké linie, tím jsou bodové ztráty větší. Jestliže pes z předepsané vzdálenosti přivedl stádečko k psovodovi, musí ho, pokud možno vcelku, převést okolo něho. Příliš široké, stejně jako příliš ostré hnaní, které ovce nechá v parkuru běžet před psovoda místo aby ho oběhly, je nežádoucí.

Hnaní ovci určeným směrem (DRIVE) - 30 bodů

Při hnaní stáda od mety a v úhlopříčném směru (po trase rovnostanného trojúhelníku) je žádána přímá linie pohybu stáda a po průchodu oběma brankami jeho přímý a čistý obrát. Přímá linie má zůstat zachována i v pohybu stáda od druhé brány zpět ve směru k ovčákovi, k oddělovacímu kruhu. Body se ztrácejí, podobně jako u FETCH, také za chyby při hnaní ovci. Vzdálenost mezi brankami i vzdálenost každé branky od mety by měla být zhruba stejná (asi 50 m u ZPOP1, asi 75 m u ZPOP2, a asi 150 m u ZPOP3). Úkol je splněn, když se ovce v oddělovacím kruhu zastaví.

Balancování u stáda (BALANCE) - 10 bodů

Provádí se pouze u ZPOP1 a ZPOP2 (u ZPOP2 musí ovčák nejprve opustit své místo u základní mety). V ohraničeném území je nutné stádo uklidnit, pes se stabilizuje na opačné straně stáda od ovčáka (v pozici 12 podle hodinových ručiček). Body se srážejí za to, stabilizuje-li se pes za ovci v poloze méně než deseti nebo více než dvou hodin. Když začne psovod stádo obcházet jedním směrem, pes by měl jít směrem opačným, na znamení rozhodčího pak ovčák pokračuje ve vykonávání dalších úkonů. Body se odečítají, musí-li psovod při balancování u stáda dávat povely.

Rozdělení ovci do dvou skupin (SHED) - 10 bodů

Provádí se pouze u ZPOP3. Psovod opustí své místo u základní mety a přiblíží se ke stádu, které je v oddělovacím kruhu. S pomocí psa musí oddělit psovodem označené ovce. Počet ovci, které je třeba od stáda oddělit, určuje rozhodčí (většinou dvě, ale i jednu, nebo, je-li skupina větší, pět). Ovce mohou být též předem označeny páskou na krku, výběr těch "správných" ovci pak bývá těžší. Pes při práci asistuje. V pravý okamžik vběhne mezi ovce a ty "správně" přebere pod svoji kontrolu. Tím prokáže schopnost vybrat ze stáda jednotlivá zvířata a bylo-li by to při denní práci třeba, dále je hnát.

Body se odebírají, když:

- psovod provede oddělení více či méně sám,
- psovod promešká dobrou příležitost k oddělení,
- pes neuposlechne povelu vstoupit mezi ovce aby označené oddělil,
- pes oddělené ovce nepřevzme pod kontrolu,
- některá z oddělených ovcí nemá pásku na krku,
- rozdělování stáda proběhne vně kruhu.

Po oddělení by měl pes znovu ovce shromáždit v kruhu a zdržet je zde do té doby, než ovčák přejde k bráně košáru a udělí mu další povely.

Vehnutí ovcí do košáru a jejich vyhnání z něho (PEN) - 10 bodů

Psovod vezme do ruky dva metry dlouhé lano upevněné na bráně košáru, lano nesmí až do ukončení tohoto úkolu pustit z ruky.

Lanem otevře bránu a psovi dá povel ke hnaní ovcí do košáru. Při tom má pes většinu práce udělat sám, psovod mu smí asistovat tak, jak se patří u sebraného týmu.

Body se ztrácejí, pokud ovce úplně nebo napůl obejdou košár, nemají ani dlouho setrvávat u vchodu do košáru, nesmí z něho zase vyběhnout a běžet zpátky.

Bránu psovod po vehnání ovcí lanem uzavře. Ihned po zaklapaní dvířek je může ovčák otevřít a začít ovce vyhánět. Psovod může do košáru vejít, avšak pouze jednou a jen když je to nutné (ztráta bodu). Vyhánění musí probíhat klidně. Po vyhnání je nutné ovce před košárem zastavit a košár zavřít.

Tím vypracování parkuru končí. Ovce převezme jiný psovod se psem a odvede je mimo areál.

Časový limit

Všechny úkoly by měly být splněny u ZPOP1 do 25 minut, u ZPOP2 do 20 minut, u ZPOP3 do 15 minut. Je-li terén velmi obtížný, může rozhodčí časový limit prodloužit. Při malém počtu účastníků může rozhodčí povolit dokončení parkuru i po vypršení časového limitu. Do hodnocení se ale započítávají jen body udělené do jeho vypršení.

Základní pravidla pro posuzování soutěží TRIAL

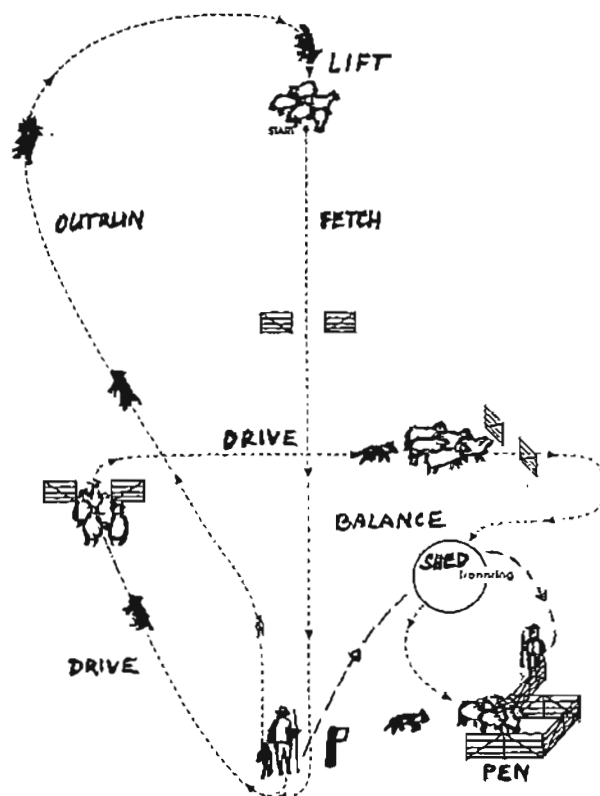
Zatímco ZVOP a ZPOP mají předem stanovená pevná pravidla, u soutěží TRIAL záleží na rozhodčím a pořadateli, jak obtížný parkur zvolí, jaké disciplíny a kolik jich bude posuzovat (některé úkoly mohou být v pozměněné variantě plněny vícekrát), kolika

body je bude hodnotit, případně, jaký časový limit zvolí. Soutěže TRIAL mohou být prováděny i s jinými hospodářskými zvířaty než s ovci (například s indickými běžci), zvířata může být i mnohem více než u ZPOP (např. stádo čítající 200 kusů ovcí). Pokud je to předem vyhlášeno, může se na soutěžích TRIAL pracovat i s jedním psem, který ovládá dvě stáda, nebo se dvěma psy, kteří ovládají jedno nebo dvě stáda.

TRIAL je soutěž otevřená, mohou si v ní poměřovat výkony účastníci různých výkonnostních tříd. ZPOP může být vyhlášena zároveň i jako soutěž TRIAL. V soutěžích by měly být oceněny minimálně tři nejlepší výkony.

Tento Řád byl schválen organizacemi ÚKOZ a ČMKU, platí od 1.9.1999

SCHÉMA ZPOP

PŘEHLEDY O VÝSLEDČÍCH ZKOUŠEK A SOUTĚŽÍ

Seznam psů s úspěšně složenými zkouškami ZVOP

ZVOP, Litomyšl, 18.9.1999, rozhodčí: R. Loučka

Jméno psa	Narozen	Tet. číslo	Pohlaví	Plemeno
Canny Akumulátor	21.8.97	79	pes	border collie
Dance Akumulátor	17.5.98	96	fena	border collie
Dynamit Akumulátor	7.5.98	95	pes	border collie
Etna Akumulátor	25.10.98	131	fena	border collie

ZVOP, Dobšice, 15.4.2000, rozhodčí: Serge van der Zweep (Holandsko) a R. Loučka

Jméno psa	Narozen	Tet. číslo	Pohlaví	Plemeno
Anys Ayky CS	16.1.98	144	pes	border collie
Asia Te Pito O Te Henua	10.7.98	SPKP 8	fena	border collie
Brix Te Pito O Te Henua	22.3.99	SPKP 10	pes	border collie

Dorith Bohemia Álké	3.4.97	68	fena	border collie
Energy Akumulátor	25.10.98	130	fena	border collie
Eton Bohemia Álké	1.5.98	92	pes	border collie
Floreja Bohemia Álké	17.5.98	104	fena	border collie
Fly Akumulátor	3.3.99	152	fena	border collie
Frankie Akumulátor	3.3.99	150	pes	border collie
Highland Dreamer	15.11.94	26	pes	border collie
Imagineer Now or Never	14.10.98	2	fena	australský ovčák
Mouse di Cambiano	3.12.98	174	pes	border collie
Su Lucky	7.9.95	47	fena	border collie

ZVOP, Praha Letňany, 19.-21.10.2000, rozhodčí: M. Koško, S. Sochorová, M. Slunéčko

Amaretto Choco Sentikki	97	605050	pes	australský ovčák
Crazy Cassandra Vorés	96	1	fena	australský ovčák
Colette Lady Dormikar	97	39	fena	pumi
Eager Bohemia Álké	98	89	pes	border collie
Hooper Black Černý faun	95	1412	pes	bearded collie
Avin Od Stříbřeckých rybníků	99	159	pes	border collie

Seznam psů, kteří úspěšně absolvovali zkoušky ZPOP

ZPOP1, Praha Letňany, 20.10.2000, rozhodčí: S. Sochorová

Etna Akumulátor - CMKU/BOC/131/98/00 - fena - border collie - 98 b. - výborně
Frankie Akumulátor - CMKU/BOC/150/99/00 - pes - border collie - 100 b. - výborně

ZPOP1, Praha Letňany, 21.10.2000, rozhodčí: M. Slunéčko

Mouse di Cambiano - CMKU/BOC/174/99/00 - pes - border collie - 93 b. - výborně
Lucky Su - CMKU/BOC/47/96/95 - fena - border collie - 78 b. - velmi dobře

ZPOP2, Praha Letňany, 21.10.2000, rozhodčí: M. Slunéčko

Frankie Akumulátor - CMKU/BOC/150/99/00 - pes - border collie - 86 b. - velmi dobře

Výsledky soutěže TRIAL

Soutěž PragaAgro 2000, Praha Letňany, 20.10.2000, rozhodčí: S. Sochorová

1. místo - Frankie Akumulátor - CMKU/BOC/150/99/00 - pes - border collie
2. místo - Etna Akumulátor - CMKU/BOC/131/98/00 - fena - border collie
3. místo - Canny Akumulátor - CMKU/BOC/79/00 - pes - border collie
4. místo - Lucky Su - CMKU/BOC/47/96/95 - fena - border collie
5. místo - Fly Akumulátor - CMKU/BOC/157/99 - fena - border collie

TERMÍNOVÝ KALENDAŘ PASENÍ 2001

V zahraničí se, zejména ke konci léta, koná několik trial soutěží týdně. Doporučujeme:

18.-26.1. Word Champ. Working Sheep Dog Trials, Scottsdale Tasmania, Austrálie

28.-30.7. English National, Allerton Park, North Yorkshire, GB

10.-12.8. Scottish National, Lame, Co. Antrim, BG

23.-26.8. 17. Kontinentální mistrovství Evropy, Ramboullier, Francie

14.-16.9. International Supreme Champ., Armthwaite, Cumbria, GB

rok 2002 18. Kontinentální mistrovství Evropy, Švédsko

V České republice:

20.-21.1. Instruktaž (školitel M. Hrdlička), Lípa u Zlína

10.-11.3. Instruktaž (M. Hrdlička) + ZVOP (rozhodčí M. Brunclík), Vesec u Kolína

17.-18.3. Instruktaž (M. Hrdlička) + ZVOP (R. Loučka), Lípa u Zlína

31.3.-1.4. Instruktaž (M. Hrdlička) + ZVOP (V. Brunclíková), Praha 10, Nedvězí

21.-22.4. Instruktaž (M. Hrdlička) + ZVOP (V. Procházková), Podkost u Sobotky

19.5. ZVOP + ZPOP + TRIAL (J. Zadrobílek), Lhůta u Vysokého Mýta,

2.-3.6. Záložní termín (místo není určeno)

18.8. ZVOP u kachen (S. Sochorová), pň Dnech border collí v Brně

14.-15.9. Mistrovství ČR v pasení (rozhodčí zahraniční), Rovečné

29.-30.9. ZVOP + ZPOP + TRIAL (M. Koško a J. Zadrobílek), Dobšice u Sobotky,

18.-20.10. Praha Letňany - ukázky pasení

27.10. ZVOP (M. Slunéčko), Praha 10 Uhřetěves

Vysvětlivky: ZVOP = zkouška vloh ovčáckého psa, ZPOP = zkouška práce ovčáckého psa, v závorce je uveden školitel nebo rozhodčí podle toho, o jakou akci se jedná.

Kontakt: R. Loučka, 02-67711253, 0603-888362, loucka@vuzv.cz

Změny vyhrazeny. Akce se budou konat pouze pň dostatečném počtu zájemců.

SOUPISKA ROZHODČÍCH A INSTRUKTORŮ CSDA

Rozhodčí pro zkoušky a soutěže ovčáckých psů

Brunclík Martin	26.6.1970	Poznaňská 433, 180 00 Praha 8
Brunclíková Věra	27.12.1969	Poznaňská 433, 180 00 Praha 8
Koško Miroslav	13.10.1962	Podkost 57, 507 45 Mladějov v Čechách
Loučka Radko	29.11.1952	U Svodnice 105, 104 00 Praha 10
Procházková Vendula	25.1.1978	Lhůta 47, 566 01 Vysoké Mýto
Slunéčko Milan	10.4.1961	Pelešany 67, 511 01 Turnov
Sochorová Simona	9.2.1967	Rokytná 39/1, 103 00 Praha 10
Zadrobílek Jiří	2.3.1973	Borovnička E72, 54475 Mostek

Instruktoři výcviku ovčáckých psů

Brunclík Martin	26.6.1970	Poznaňská 433, 180 00 Praha 8
Brunclíková Věra	27.12.1969	Poznaňská 433, 180 00 Praha 8
Hála Jan	9.4.1977	Kuchařík 2, 252 27 Třebotov
Koško Miroslav	13.10.1962	Podkost 57, 507 45 Mladějov v Čech.
Krejčí Michal	7.3.1957	Lomená 113, 251 64 Mnichovice
Loučka Radko	29.11.1952	U Svodnice 105, 104 00 Praha 10
Procházková Vendula	25.1.1978	Lhůta 47, 566 01 Vysoké Mýto
Slunéčko Milan	10.4.1961	Pelešany 67, 511 01 Turnov
Sochorová Simona	9.2.1967	Rokytná 39/1, 103 00 Praha 10
Zadrobílek Jiří	2.3.1973	Borovnička E72, 54475 Mostek

INTERNATIONAL SHEEP DOG SOCIETY

The International Sheepdog Society (ISDS) je organizace ve Velké Británii, která se zabývá výcvikem a chovem pracovních ovčáckých psů (nejen border colliemi, ale téměř výhradně border colliemi), organizuje mnoho soutěží v pasení ovcí nazývaných trial, dokonce organizuje i aukce psů pracovních linií (není výjimkou, že border collie, která již umí pást, se na nich prodává za tisíc nebo dva tisíce liber). Cílem této organizace je udržet, ochránit a rozvinout schopnosti pracovních ovčáckých psů (border collie) především stimulací ovčáků v zájmu o lepší management stáda zlepšením kvality jejich psů. Jejich práce je zaměřena také na hlídání výskytu nežádoucích vlastností, které by mohly mít vliv na kvalitu práce, tedy například atrofie oční rohovky. ISDS byla založena v roce 1906, tedy 33 let po uskutečnění první soutěže v ovládní ovčáckého psa při pasení ovcí (ta se konala v roce 1873 v Bala, v Severním Walesu). V roce 1906 byla podle nově vytvořených pravidel, které jen v malých obměnách platí dodnes, uspořádána první soutěž v Gullane ve Skotsku. Pak již, kromě válečných let, se soutěže v pasení pořádaly pod hlavičkou ISDS každý rok (i na Evropském kontinentě se však konaly soutěže v pasení ovcí. Nejstarší dochované záznamy jsou z roku 1892 z Belgie).

ISDS vede vlastní plemennou knihu "Stud book" (byla sice založena až v roce 1955, ale rodokmen některých psů v ní sahá až do začátku roku 1900), ve které mohou být zapsáni jen psi a feny, jejichž rodiče jsou vedeni v plemenné knize ISDS nebo v soutěžích dostatečně prokázali, že umí pást. Další podmínkou pro zapsání do evidence této knihy je negativní výsledek testu na dědičnou oční chorobu. Mezi anglickým Kennel klubem a ISDS existuje dohoda, která zaručuje, že psi z registru ISDS mohou získat i registr Kennel klubu, opačně to však nejde.

ISDS má více než šest tisíc členů v mnoha zemích celého světa (i např. v Jihoafrické republice, v některých zemích středního východu nebo Japonsku), především se však zaměřuje na pomoc farmářům z Velké Británie. Vydává vlastní zpravodaj, který vychází jako měsíčník. Roční členský příspěvek v ISDS je 15 Liber, důchodci platí 9 Liber (k tomu je nutné připočítat vstupní poplatek 8 Liber), celoživotní členství přijde na 200 Liber. Adresa na ISDS je: Chesham House, 47 Bromhad Road, Bedford MK40 2AA, Velká Británie, tel. 01234-352672.

Každoročně ISDS pořádá čtyři Národní mistrovství border collie, a to v Anglii, Skotsku, Irsku a Walesu, sezóna vrcholí Mezinárodním mistrovstvím, které se koná střídavě v Anglii, Skotsku a Walesu. Regule těchto soutěží jsou následující. K tomu, aby se pes mohl kvalifikovat na Národní zkoušky, musí být nejprve zapsán do plemenné knihy společnosti, a to před 1. červnem toho roku, kdy se koná závod. Patnáct nejvýše oceněných psů z národních soutěží v Anglii, Skotsku a Walesu a osm psů s nejvyšším počtem bodů z irské soutěže postupuje přímo do týmu Mezinárodního mistrovství.

Mezinárodní mistrovství - International Trials - trvá tři dny a koná se v podmínkách co nejpodobnějších těm, v nichž ovčácký mistr a jeho pes pracují v horách.

Kvalifikace probíhá na trati shodné s podmínkami národních soutěží. Ve vzdálenosti asi 360 metrů od ovčáckého mistra a jeho psa je vypuštěno pět ovcí. Pes je vyzván, aby přivedl ovce a vyrazí na široký "oběh"; smyslem tzv. "širokého" oběhu, tedy po vnější straně prostoru, je to, aby se pobíhající ovce stáhly k jeho středu a do hlavního stáda, a aby se k němu snadno a rychle připojily i všechny zbloudilí ovce. Kdyby totiž vyběhl proti ovcím přímo, mohlo by to způsobit ještě větší vzdálení zbloudilých ovcí od stáda. Po oběhu celého prostoru přechází pes klidně za stádo a chvíli počká, až se ovce zklidní, usadí. Pak se k nim přiblíží, "zdvihne" je směrem k ovčákovi a pak je k němu vede co možná nejpřímější cestou. V okamžiku, kdy se ovce dostanou k ovčákovi, je shánění ukončeno.

Poté dává ovčák psovi povel, aby přivedl ovce kolem něho a řídil je směrem k bráně vzdálené asi 140 metrů. Brána sestává ze dvou překážek postavených asi 6,5 metru od sebe. Když ovce projdou bránou, pes musí stádo "otočit" a provést je podobnou překážkou, také asi 140 metrů vzdálenou. Ovce "obrátil" ještě jednou k ovčákovi a dovede je do vyznačeného (například hromádkami písku) kruhu o průměru 37 metrů, zvaného "oddělovací" kruh. Zde ovčák a pes společně oddělí dvě ovce z pěti. Dvě z těchto pěti jsou označeny červeným obojkem a tři zůstanou bez označení. Kterékoli dvě z těchto neoznačených ovcí pes oddělí a kontroluje.

Jakmile jsou všechny tyto úkoly splněny a ovce jsou opět pohromadě, postoupí ovčácký mistr k ohradě o rozměrech 2,7 x 1,8 metru, jejíž jedna strana je zavěšena v podobě brány. Tato brána je otevřená a je zajištěna lanem dlouhým 1,8 metru. Úkolem psa v této chvíli je přivést ovce do ohrady. Ovčák zůstává stát u brány a drží v ruce konec lana zajišťujícího bránu, aby se ujistil, že pes vykonal hlavní část práce. Jakmile jsou ovce v ohradě a promisesy, pes je převede zpět do oddělovacího kruhu a tam jednu odloučí. Tentokrát to musí být jedna ze dvou ovcí označených obojkem. Celý tento pracovní úkol musí být splněn do 15 minut.

Třetí den závodů pak patnáct psů s nejvyšším počtem dosažených bodů soutěží o nejvyšší titul. Pracovní prostor je rozšířen na 730 metrů a počet ovcí zvýšen na dvě stáda po deseti kusech. Pes musí podle pokynu ovčáka vyběhnout po pravé či levé straně prostoru a sehnat první stádo, provést je bránou vytvořenou z překážek a vrátit se druhou stranou, aby sehnal další skupinu ovcí. Obě stáda pak musí spojit a přivést všechny ovce k ovčákovi. Pak společně s ovčákem přejde do oddělovacího kruhu, kde od stáda oddělí patnáct neoznačených ovcí. Dalších pět označených ovcí převede do ohrady. Oddělování jedné ovce se nepředvádí, celkový časový limit pro výkon je 30 minut.

Rozhodčí ISDS hodnotí jen praktické pracovní schopnosti border collie a jejího psovoda, negativně se staví k tomu, když se někdo v průběhu soutěže snaží o předvedení nepřírodních cirkusových kousků. "Ztrátové" body se udělují za každou jednotlivou část celé práce, tedy za běh a zdvihnutí stáda, za přechod, za řízení ovcí, za jejich oddělování, převádění do ohrady a vyčleňování jednotlivé ovce, celkově pak záleží i na způsobu práce ovčáckého psa a na tom, jak plní povely ovčáka. Například pes, který řídí pohyb ovcí pevně a klidně, bez přílišných povelů, ale naneštěstí mimo bránu, může získat více bodů než ten pes, který sice projde bránou, ale zbytečně honí ovce sem a tam a k práci potřebuje množství povelů.

Kromě soutěží, v nichž pracuje pouze jeden ovčácký pes, se vyskytují i soutěže pro pár, tedy pro společnou práci dvou psů. Této kategorii se říká "brace". Psi v této třídě podávají výkon ve stejném prostoru jako samostatně pracující psi, jen s tou výjimkou, že pracují s deseti ovcemi a je na nich požadováno, aby do ohrady umístili dvě skupiny po pěti ovcích z opačných stran pole. Ohrada je otevřena pouze na 1,5 metru a není zde brána. Pes, který dovedl ovce do ohrady jako první, zůstává u ohrady, ovčák a druhý pes odvádí zbylých pět ovcí do jiné ohrady.

Podle obdoby pravidel se soutěží i v ostatních státech Evropy (tam soutěže vrcholí tzv. Kontinentálním mistrovstvím, v roce 2001 již bude sedmácté, a to ve Francii), ale i jinde ve světě. Ostatní soutěže jsou ve Velké Británii i jinde ve světě pořádány v

různých modifikacích a většinou i v několika výkonnostních kategoriích. Zvláště oblíbené (i pro televizní štáby BBC) jsou soutěže pro začátečníky typu novice/novice (pes i psův od jsou nováčci), nebo novice/senior (jeden z dvojice pes/psův od je nováček).

DALŠÍ EVROPSKÉ ORGANIZACE

Rakouská společnost pro práci s ovčáckými psy (ASDS)

ASDS byla založena s cílem ulehčit práci rakouských ovčáků využitím vycvičených ovčáckých psů u stád ovcí, dobytka, ale i drůbeže. Podporuje mimo jiné výuku o ovčáckých psech na školách a organizování výcvikových kurzů, které vedou odborníci z praxe. Dalším těžištěm práce svazu je poradenská činnost, zájemci dostanou informace ze všech oborů výcviku. Pod hlavičkou ASDS jsou pořádány soutěže ovčáckých psů (trials) již od roku 1991, každoročně vzbuzují velký zájem diváků. Soutěžení dále prohlubuje a podporuje známost a oblíbenost tohoto plemene. Svazem jsou organizovány trials ve třech výkonnostních třídách, mohou si při nich změřit síly místní i zahraniční účastníci. V loňském roce ASDS uspořádala 3 mezinárodní soutěže a zorganizovala stejný počet výcvikových kurzů. V roce 1998 bylo v Rakousku kontinentální mistrovství Evropy.

Kontaktní adresa je: Austria Sheep Dog Society (ASDS)

Ingrid a Willi Klaffl, Promenadensiedlung 42, A - 3550 Langenlois, tel/fax: 0043/2734/4186, e-mail: ovis.calis@aon.at, magic.border@magnet.at,

Německá společnost pro práci s ovčáckými psy (ABCD)

V SRN je ABCD velmi aktivní, má téměř 500 členů, většinou aktivních závodníků s border colliemi. Vydávají ročně pět čísel vlastního zpravodaje. V roce 2000 uspořádali 20 mezinárodních trialů (z toho více než polovina byla dvoudenních) a 10 výcvikových kurzů (rovněž dvoudenních). Účast na trialu představuje pro jeden soutěžící tým zhruba 50 DM, na seminář 100 DM na den. Kontinentální mistrovství Evropy pořádalo SRN v roce 1999.

Kontaktní adresa je: Arbeitsgemeinschaft Border Collie Deutschland e. V. (ABCD)

Katja Rupel, Lindenstr. 33, 61209 Echzell, SRN

Tel. 06008-918866, fax 06008-918867, e-mail: katy.reichelsheim@t-online.de

Horst Ludwig, Im Sand 3b., 35282 Rauschenberg, SRN, <Info@hundeverkauf.de>

Italská společnost pro práci s ovčáckými psy (ISDA)

Ačkoliv v Itálii je několik ve světě velmi známých chovatelů border collií, a dává se říci, že chov je na vysoké úrovni, v pasení se Italové zatím na předních místech neumísťují. Možná i proto se zatím soustřeďují na začátečníky. Pořádají pro ně kurzy a "Testy způsobilosti pro práci ovčáckých psů". Soutěží se ve třech výkonnostních třídách. První třída je pro nezkušené psy a jejich psův od, měla by ukázat přírodní potenciál psů, jejich "docility" (to, co již umí) a schopnosti učit se. Více než soutěž je tato třída možností prověřit si za pomoci rozhodčího, který dobře zná psy a ovce, jak pes umí udělat outrun, lift a fetch (a to s jakoukoliv pomocí psův od), balance, a jak umí ovce nahnat do košáru. Rozhodčím je dovoleno jít s ovčákem a přitom mu udílet rady. U druhé a třetí třídy se zvyšuje obtížnost. Parkur bývá sestaven rozhodčím po prohlídce místa soutěže (mohou se využít i překážky v terénu). Soutěže jsou otevřeny psům bez rozdílu věku. Když je pes starší dvou let, musí předložit veterinární protokol s vyšetřením očí s negativním nálezem PRA a CEA. Vstupní poplatek je 50.000 Lir, platí se při prezenci.

Kontaktní adresa je: Italian Sheep Dog Association (ISDA), Carla Dolzani, Via Giovanni a Prato 24-38100 Trento, Italy

Tel.: 0039 461-910770, 0039-462-230636, mobil 0039-368-3649001

Švýcarská společnost pro práci s ovčáckými psy (SSDS)

Podmínkou účasti na všech oficiálních závodech SSDS je úspěšné složení testu práce. Minimální věk psa pro účast na soutěži je 12 měsíců. Cílem testu je posoudit práci a stupeň vyškolení psa odděleně od jeho vloh. Pracuje se s 15-20 ovce. Psův od se psem má projít parkurem, který je podobný parkuru trial třídy 1. Nejprve má pes ovce klidně vyhnat z košáru, před košárem je zastavit a košár zavřít. Následuje řízený doprovod stáda a posléze stabilizace ovcí (uklidnění, zapasení) na vhodném místě, pes zůstane v pozici 12 hodin a to do doby než dá rozhodčí znamení. Pak se psův od se psem vzdálí asi 50-75 m od stáda. Po povelu psův od pes stádo vyhledá, to musí být provedeno dostatečným obloukem. Po přiblížení a převzetí stáda pes přivede stádo k ovčákovi a pak je zažene do košáru. Člen SSDS platí 80 (nečlen 150) fr. za psa.

Ve Švýcarsku se běžně soutěží podle řady ISDS ve třech výkonnostních třídách, v kategorii "brace" (se dvěma psy) a v tzv. francouzském parkuru. Třetí výkonnostní třídu má složeno již téměř 50 psů. Je zde pořádán pohár, do kterého je ročně řazováno 20 trialů. Rozhodčí jsou dva, jeden oficiální, druhý z řad zkušených psův od - ovčáků.

Ovčáci ve Švýcarsku jsou o dění kolem pasení informováni prostřednictvím klubového zpravodaje "Kurier der Hutehunde", který vychází 4x ročně, a specializovaného časopisu pro ovčáky "Forum", který vychází 12x ročně.

Kontaktní adresa je: Swisserland Sheep Dog Society (SSDS)

URS IMHOF, FURKASTR. 63, 3904 NATERS, SCHWEIZ

<marcel.straessler@tcnet.ch>, dominik marty <marty-huser.furli@bluewin.ch>

Francouzská společnost pro práci s ovčáckými psy

Francie je tradičně na světové špičce téměř ve všech kynologických disciplínách, je tomu tak i v práci s ovčáckými psy u stád ovcí a dobytka. Má mnoho krajových klubů zabývajících se výcvikem psů a soutěžením v pasení ovcí. Soutěží se nejen podle anglického, ale i francouzského způsobu. FSDA pořádá v roce 2001 kontinentální ME v Ramboullier.

Kontaktní adresa: (zatím nemám spojení)

Holandská a Belgická společnost pro práci s ovčáckými psy

Tyto dvě společnosti pracují ve velmi těsné spolupráci. Dokonce společně pořádají několik mezinárodních soutěží, nejznámější z nich je Dutch Open na parkurech třetí výkonnostní třídy, která trvá plných 6 dní. V loňském roce se na ni přihlásilo více než 60 ovčáků z mnoha zemí Evropy. Na adrese: www.primenet.com/~joell/ahba/trial/trials.html se můžete dozvědět, že v Belgii se v květnu 1892 konalo první Kontinentální mistrovství v pasení ovcí.

Kontaktní adresa na dánský klub je: Dutch Sheep Dog Association (DSDA)

"Holandsko" <zweep@worldonline.nl>

Kontaktní adresa na belgický klub je: Working Sheepdogs Belgium (WSDB)

"Houben, Ronny" <ronny.houben@bvdmc.com>, "Belgie"
<rho@bvdmc.com>.

Dánská společnost pro práci s ovčáckými psy (DSDS)

Danish Sheepdog Society není klub pouze pro Border collie, ale pro všechna plemena používaná pro práci se zvířaty. Nemají oficiální rozhodčí, delegují ty, kteří měli v minulosti úspěchy na soutěžích.

Kontaktní adresa je: Danish Sheepdog Society (DSDS)

F. B. Petersen (secretary), Gammelbyvej 16, Sedover, DK - 7182 Bredsten, Denmark

Tel/fax +45 75 88 34 68, Finn.b.Petersen@mail.tele.dk.

Finská a maďarská společnost pro práci s ovčáckými psy

Ve Finsku, které je, stejně jako Holandsko, převážně rovinaté, je chov ovcí s využitím psů pro jejich ovládnutí velmi oblíbené. Zatím však s nimi nemáme spojení. Hungary Herding Dog Association (HHDA) byla založena v roce 1974. Nesídlí však v Maďarsku,

ale ve Finsku, je součástí Finnish Kennel Club (FKC) a zabývá se hlavně chovem a využitím maďarských národních plemen psů jako komondor, kuvasz, mudí, puli a pumi. Chov a využití bordererek se v Maďarsku řídí HBCC.

Kontaktní adresa na FKC a HHDA je: Leena.laitinen@pp.inet.fi

Kontaktní adresa na HBCC je: Daniel Szollosi-Nagy, dune@freemail.hu

Polsko

V Polsku ještě není založen ani klub pro práci s ovčáckými psy, ani klub pro BC, přesto mám dva kontakty:

Tomáš Petzold "STL Katowice Oddzial" ko@stlsa.com.pl

Ludwig Schuette Ischuette@infonet.wroc.pl

Norsko, Švédsko

Víme, že i v těchto zemích mají společnosti pro práci s ovčáckými psy a také vynikající psy (svědčí o tom například úspěchy na 16. Kontinentálním mistrovství v roce 2000), ale nemáme na ně zatím kontakt.

O PASENÍ NA INTERNETU

Věřte nebo nevěřte, Internetový vyhledávač "msn" našel více než 73 tisíc odkazů na slovo "herding". Na Internetu lze nalézt tedy o pasení téměř všechno (jen ne zkušenosti a praktické dovednosti). Když to, co potřebujete, nenajdete hned napoprvé, můžete se k tomu dopídit využitím různých odkazů. Nejde však jen o to, že si můžete zajímavé informace přečíst, spousta lidí ve světě s nimi i pracuje. Příhlášky na soutěže se běžně posílají prostřednictvím formuláře vystaveného na příslušné Internetové stránce pořadatele akce. Čile se prostřednictvím Internetu rozbíhá i placení vloženého nebo objednaných knížek a různého zboží. Načíst lze i různé hry a videosnímky. Hodně lidí si po Internetu vybírá například potenciálního krycího psa pro svou fenu, na některých serverech lze totiž najít nejen výsledky soutěží, ale provázaně (hypertextovým odkazem) i mnoho informací o psech (fotografie, průkaz původu do jánevkolikatého kolena), kteří se soutěže zúčastnili. Některé servery (zvláště ty, které přináší speciální informace nebo celé příspěvky uveřejňované v časopise) slouží uzavřeně jen úzkému okruhu lidí - například jen členům klubu nebo osobám, které za informace platí.

Informace z oblasti pasení se psy můžete najít na velkém počtu Internetových stránek (IS). Rád bych Vám některé představil :

- <http://www.schok.cz/CESKY/index3.html> = IS České asociace ovčáckých psů (CSDA) na stránkách SCHOK. Informuje o dění kolem pasení v ČR i ve světě.
- <http://www.volny.cz/bcccz> = IS klubu BCCZ. Pasení je věnována velká část serveru.
- <http://www.intsheepdogsoc.org.uk/> = IS "International Sheep Dog Society" (ISDS) - nejznámější a nejstarší organizace zabývající se pasením.
- <http://www.glassportal.com/> = IS "Herding On The Web", Zde jsou poměrně podrobné informace o organizacích pro práci s ovčáckými psy, nabídka všeho možného a potřebného o pasení ke koupí, nechýbí ani beletrie a obrázky.
- <http://www.duke.edu/> = IS "Border Collies In Herding", Jsou tu vysvětleny základní pojmy používané při pasení, návody jak cvičit psy, apod. Je zde velké množství odkazů na různé servery zaměřené na pasení, na různé klubové IS i diskusní fóra (Sheepdog List, Stockdog List, Herders List).
- <http://www.bordercollies.com/> = IS "BCS In Actions". Nabídkový katalog, zajímavé odkazy.
- <http://nav.webring.yahoo.com/hubring=liselotte&list/> = IS "The Border Collie Webring" s mnoha informacemi a odkazy.

- <http://www.dogpatch.org/dogs/> = IS "The Dogpatch Doghouse"
- <http://www.stockdog.com/bc/> = IS "BC Stock Dog Server"
- <http://www.bcrescue.org/> = IS "Wonderful World of Border Collies"
- http://www.gis.net/~shepdog/BC_Museum/index.html = IS "The Border Collie Museum"
- <http://www.abcollie.com/> = IS "American Border Collie Network"
- <http://cbr.org/BCInfo.htm> = IS základní informace o borderkách obecně
- <http://members.aol.com/fesler2/index.html> = IS "Circle Bar Livestock"
- <http://members.nbc.com/ThatIldo/> = IS European Bordercollies Online
- <http://www.homestead.com/atba/files/atbainfo.htm> = IS "American Tending Breeds Association", která byla založena v r.1990 s cílem být fórem pro výuku a praxi pasení v evropském stylu.
- <http://www.bordercollies.nl/> = IS "Nice of you to Come Bye" holandského border collie klubu. Je na něm mnoho různých odkazů a informací. Pěkně jsou zde zpracovány povely, zvláště ty pskané. Pravidelně jsou na něm obnovovány informace o Trial soutěžích v Evropě.
- <http://www.bordercollie.ch> = IS švýcarského klubu SSDS
- <http://www.abcd.de> = IS německého klubu ABCD
- <http://www.netti.fi/~spkl/> = IS finského klubu "Finnish Working Dog Association"
- <http://www.users.belgacom.net/wst> = IS belgického klubu BSDA
- <http://home13.inet.tele.dk/gammelby/> = IS dánského klubu DSDS
- http://personal.inet.fi/yhdistys/up.koira/index_en.htm = IS maďarského klubu "Hungarian Herding Dog Association"
- <http://bordercollieshu.cjb.net/> = IS maďarského klubu "Border Collie Club"
- <http://www.akc.org/> = IS "American Kennel Club", ve vyhledávacím okénku vyplňte herding nebo border collie,

klikněte na "GO" a pak můžete klikat na další a další odkazy, jsou zde i americké Řády pro pořádání soutěží v pasení

- <http://mypage.uniserve.com/~lloch/Rules.htm> = IS "Canadian Kennel Club", kde najdete kanadské Řády pro pořádání soutěží v pasení

- <http://www.sheepgame.co.uk/> = Hra s ovečkama, zahánění pěti oveček do košáru apod.

- <http://home.att.net/~flashdog/borders.htm> = IS krásné fotografie

- http://net.indra.com/~jmccrils/Herders/duck_faq.htm = IS pasení s kachnami

- www.sydney.net/~geoff/acherd.htm IS jak BC v Sydney pasou letadla

- <http://www.sheepdog.com/genetics/summary.html> = Genetika, dědivost vlastností BC

- <http://www.wibordercollierescue.com/HerdingLesson101.htm> = IS Wisconsin Web

- <http://www.geocities.com/Petsburgh/Zoo/4024/> = IS Borderhall Kennels

- <http://www.hos.honden.nl/bordercollie/> = IS "All about Border Collie - Border Collies in Cyberspace"

- <http://www.asca.org/> = IS "Australian Shepherd Club of America, Inc."

- <http://www.k9netuk.com/news/wsn/index.html> = velmi známý časopis Working Shepdogs News

- <http://workingdogs.com/community/vbulletin/> = časopis Working Dogs Forums BBC

- <http://www.caninetimes.com/BreedMagazines/BorderCollieMagazine.htm> = Border Collie Magazin

- http://apl.discovery.com/working_dogs/hunting.html = časopis Animal Planet

- <http://members.aol.com/stockdogs/bcstuds.htm> = IS "Border Collie Online Stud Book", kde je i Stockdogs magazin

- <http://www.abcollie.com/abcollie/herding/herding.htm> = IS se seznamem kanadských a amerických časopisů o pasení

- <http://www.aibc-registry.org/index.html> = IS AIBC (American International Border Collie Registry)

- <http://www.primenet.com/~joell/ahba/ahba.htm> = IS AHBC (American Herding Breed Association)

- <http://www.agrihelp.com/> = IS "AgriHelp - Working/Herding Dogs"

- <http://www.k9netuk.com/breed/bcollie/index.html> = IS stránka plná zajímavých odkazů

- <http://www.vision.net.au/mhampson/bclinks.htm> = IS "BC Social Club of Tasmania", pořadatele MS

- <http://www.bordercollies.ch/inhalt/sheepdog/sheepdog-termin-2001.htm> = IS s termíny soutěží trial

- <http://www.digitaldog.com/index.html>

- <http://www.sheepdog.com/KGK/>

- <http://www.dog-play.com/herding.html>

- <http://www.herdingusa.com/>

- http://www.dogomania.com/category/breeders/Border_Collie/

- <http://www.digitaldog.com/herdingdogs.html>

- <http://www.fn-friedberg.de/users/dobra/events/>

- <http://www.cohums.ohio-state.edu/english/people/hogsette.1/g3herd.htm>

- <http://www.autiejans.com/BCCC/insights.htm>

- <http://www.primenet.com/~joell/herding.htm>

- http://www.gis.net/~shepdog/Shep_Doggecurrent_issue.html

- <http://www.telusplanet.net/public/jbaxter/CSD.htm>

- <http://www.working-border-collie.com/>

- <http://www.arf-net.com/Herding4Ewe/about.htm>

- <http://net.inrdra.com/%7Ejmccrils/Herders/tips.htm>

- <http://nav.webring.yahoo.com/hub?ring=herding&list/>

- <http://greenfield.fortunecity.com/beluge/106/ehba/info.html>

MAJÍ CHARAKTERISTICKÉ VLOHY

Border collie mohou mít vlastnosti, které, jsou li správně rozvíjeny, je předurčují být jedničkou v pasení ovcí, tak silně a v tak úzké vzájemné vazbě se neprojevují u žádných jiných plemen psů.

Zaujetí pro práci

Práce je pro borderky důležitější než mnoho jiných vjemů, možná se dá i říci, než jakýkoli jiný vjem. Úžasné zaujetí, soustředění, vyvíjení neustálého tlaku a jakýsi magnetismus (vytvoření a udržení pevného pouta vzorce pes-stádo-pán po celou dobu práce) je u nich výsledkem tvrdé selekce zaměřené pouze na pracovní stránku. Jsou to psi, o kterých téměř všichni lidé, kteří měli možnost s nimi pracovat, říkají, že jsou "workholici", že milují práci, že vydrží přesně, dlouho a neúnavně pracovat mnoho hodin, a s velkou chutí.

Potřeba vyhovět svému pánovi

Border collie jsou velmi vázány na člověka, ne však pouze na jednoho, dokáží poslouchat každého, kdo to s nimi umí. Snaží se mu vyhovět rychle a za všech okolností. Dychtivě čekají na nějaký povel.

Snadná ovladatelnost i na velkou vzdálenost

Cvičené border collie zvládnou přihánět ovce i ze vzdálenosti vyšší než půl kilometru. To již jsou slyšet jen povely píšťalkou, přesto tyto psi na každé zapísknutí ihned zareagují podle toho, co který povel znamená.

Ovlivňování zvířat pohledem a držení těla

Na ovci, ale i třeba na krávu nebo kachnu, kterou chce například zahnat, se bez jakéhokoli hlasového projevu, v typickém přikrčeném postoji s dopředu nataženým krkem, border collie upřeně dívá, její oči se na zvíře maximálně fixují, okamžitě postřehne jakoukoliv změnu jeho pohybu, dá se říci, že ho svým pohledem hypnotizuje. Dívá se tak dlouho, až se zvíře odvrátí a udělá, co se po něm chce. Pokud by chtělo učinit něco jiného, zasáhne borderka většinou ještě dříve než se zvíře pohne, její "šestý" smysl je velmi vyvinutý. Asi i proto je border collie nejlepším ovčáckým psem na světě.

Druh pohybu

Dá se říci, že pokud border collie volně obíhají stádo ovcí, jejich běh je něco mezi klusem a cvalem (podobně běhají například lišky), to však není nic tak zvláštního. Pokud se ovšem ke stádu přiblíží na určitou vzdálenost, způsob jejich pohybu se trochu změní. Je přikrčený, napnutý, plíživý. Psi při něm jen velmi málo zvedají tlapy, hlavu přitom nesou velmi nízko a nataženou dopředu. Ovcím se zdá, že pes, který je hlídá, je neustále velmi bedlivě pozoruje.

Tento způsob pohybu jim umožňuje velmi rychle změnit směr. Borderkám nedělá nikdy problém v prudkém běhu se zastavit, obrátit, a to třeba i přímo ve výskoku o 180 stupňů, skočit z místa a podobně. Jsou také vynikající skokani do dálky i do výšky. Bez rozběhu rychle vyšplhají na drátěný plot vysoký 180 cm nebo přeskočí elektrický ohradník (nedovoňte jim, aby to dělaly samy

bez povelu).

Odhad vzdálenosti

Odhad vzdálenosti, ve které by se měl pes od zvířat pohybovat, aby je nepoplašil, nebo naopak v jiných situacích zahnal, je pro border collie také typický, mají pro to zvláštní cit (nutno však podotknout, že tuto vloh je třeba prohloubit výcvikem).

Tvrdość a zároveň jemnosť a citlivost

Border collie je vrozená určitá tvrdość spojená s extrémně jemnou citlivou poddajností, mohou za to staleté těžké práce psů v tvrdých podmínkách vřesovišť a pevná vazba na člověka. Pracují za každého počasí s vynikajícím výkonem. Zajímavá je jejich odolnost třeba na nějaký náraz nebo na bolest. Ovce, především ale jalovice, umí uštvědit pořádnou ránu nožkou, na pastvinách se mohou borderky lehce zranit, ani v nejmenším je to však neodradí od další práce. Na druhé straně borderky velmi citlivě reagují například na změnu nálady jejich majitele.

Vysoká inteligence

Border collie jsou podle výsledků mnoha odborných testů nejinteligentnější psy na světě. Potřebují přesně a včas vědět, co pán po nich chce, pak se učí a také reagují úžasně rychle.

Díky své inteligenci se naučí pochopit velkou škálu zvukově či pohybově odlišných povelů. Povelů musí být však vždy dávány jasně, včas, přesně, odstupňované podle situace a vždy se stejným významem. Pokud tomu tak není, pokud jednání pána není energické a důsledné, chytrá borderka na to zareaguje tak, že si dělá co chce ona. Její přednosti pak mohou být naopak na obtíž.

Upozornění na závěr

Uvedené vlastnosti se u border collie tím správným způsobem projeví samozřejmě zejména u jedinců s dobrým genetickým základem pracovních vloh. Navíc tyto vloh je třeba podporovat i náležitě vedenou výchovou a výcvikem (pokud se borderka ponechá "sama sobě" nebo se výcvik pokazí, mohou se u ní i výborné vlohy "zvrtnout"). Špatné je, když u borderky vlohy, které byly desítky let tomuto plemeni vlastní, vyhasínají. Bohužel, i to se může nesprávně vedenou plemenitbou, která sleduje pouze efektní exteriér, stát. Je určitě dobře, že jedním z člů Klubu BCCZ je podporovat takový chov border collie, který jim jejich geneticky dané typické vlastnosti ponechá i do budoucnosti.

Podle zahraničních pramenů zpracovali Loučkoví

VLIV MŮŽE MÍT I VZHLED

Doposud jsme si u border collie všimli v souvislosti práce se zvířaty jejich charakteristických vlastností. Zajímavé je, že, jak to potvrdila například Barbara Swann ve své knize "The complete border collie" vliv na chování ovci má i vnější vzhled border collie, barva očí, postavení uší, rozložení barev na hlavě a na celém těle. S některými jejími názory vás seznámíme:

Barva očí

Když se vypěstuje mezi vámi a vaším psem dobrý vztah, zjistíte, že z jeho očí můžete jen pohledem vyčíst spoustu důležitých informací. Ale nejenom lidé jsou schopni přečíst si spoustu informací z očí psa, to samé dělají ovce. Psi s nevhodnou barvou očí mohou být zvířaty špatně chápáni. Ideální oko je střední velikosti, je teplé (příjemný, srdečný pohled), středně hnědé barvy, ne příliš tmavé, ne příliš bledé.

V poslední době jsou na výstavách u všech plemen upřednostňováni psi tmavoocí. Border collie je však jiná, upřednostňování tmavého oka před světlejším by bylo založeno na základním nepochopení schopnosti tohoto pracovního ovčáckého psa ovlivňovat zvířata pohledem. Velmi tmavé oko psa totiž nepřenáší tolik důležitou aktivitu mozku psa a ve skutečnosti se tyto oči nedají "přečíst". Oči psů trikolorních mají většinou bledší odstín než u psů černobílých, nejsou ani moc tmavé, ani příliš světlé.

Příliš světlé oči vypadají dost tvrdě, psi pak mají moc pronikavý pohled, zvířata se více bojí (u dobytka, například, ale větší respekt, které tato barva vzbuzuje může být žádán).

Znaky na tváři

Ovce dobře rozumí vyváženosti bílé a černé barvy, ideální pes má tvář, ve které nepřevažuje ani jedna z těchto barev, jejich rozložení je pravidelné a obě oči jsou v tmavší barvě. Proto jsou také v poslední době nejoblíbenější trikolorní psi, kteří mají krébsbu poměrně stabilní (na přechodu mezi černou a bílou barvou ještě barvu "tan", což je odstín barvy hnědé).

Znaky na tváři mají význam hlavně z hlediska rozeznávání psů ovce. Psi, kteří mají na tváři příliš bílé barvy, nevzbuzují prý u ovci dostatečný respekt. Na druhé straně psů, kteří mají na tváři bílé málo, mají takzvané tmavou tvář, se prý zvířata více bojí (zejména u dobytka to opět může být přínosem).

Nesení uší

Nesení uší má také vliv na chování ovci. Zdá se, že psi s ostrými, vzpřímenými ušima vzbuzují u ovci větší respekt, na druhé straně psi s nízkými a pokleslými ušima jsou ovce často ignorováni. Nejideálnějším uchem z hlediska reakce ovci je částečně vzpřímené ucho s pokleslou špičkou. Pes, který má v tváři převahu tmavé barvy a má ostře vzpřímené uši může znamenat problém, a to zejména ve stádech ovci, které jsou tvrdočivého psa se bojí.

Všechny tyto "vzhledové" znaky jsou ovšem ve srovnání s potřebou pracovních vloh v pozadí. Vždy platí, že důležitější jsou pracovní vlastnosti, jak pes "umí" pást než jak vypadá.

TESTY VLOH K PASENÍ

Když chce v České republice majitel se svým psem soutěžit nebo uspět u zkoušky práce ovčáckého psa (ZPOP), musí nejprve úspěšně absolvovat test vloh (instinktu) k pasení. Zkouška vloh ovčáckého psa (ZVOP) probíhá tak, že ovčák je se stádem asi 5 kusů ovci v kruhové ohradě (s obvodem asi 40 m) a pes obíhá kolem. Posuzován je pohyb za stádem, zájem o práci, změny tempa, soustředění, odpovědnost za stádo, styl práce (nakolik je typický pro dané plemeno), předvídatost vzdálenosti, nebojácnost, nátlak, sklony k napadání zvířat. Pokud to rozhodčí pro svůj verdikt potřebuje, může pustit psa do ohrady nebo naopak nechat ovce vyhnat na volné prostranství (k tomu je však nutné mít v záloze vycvičeného psa, který by zasáhl, kdyby se

stádo ovci rozprchlo do okolí). Zkoušky vloh lze dělat i s jinými hospodářskými zvířaty, mohou se k tomu využít například kachny plemene indický běžec, husy nebo jalovice.

Po absolvování každého individuálního testu rozhodčí vyplní osvědčení, ve kterém je napsáno, zda pes uspěl nebo ne. Absolvování ZVOP může rozhodčí zapsat do přílohy průkazu původu psa, resp. do pracovní knížky psa. Zkoušku lze opakovat třeba třikrát. Každý pes je jiný, některý se musí s ovce a prostředím déle seznamovat, některý musí dospět věkem, aby dostatečně pochopil, co se od něj očekává. Někdy se stane, že se instinkt vyvolat nepodaří. Obvykle však se instinkt projeví již u zvířat ve věku nižším, než je požadovaný limit pro účast na ZVOP

(tedy 9 měsíců). Prokázané dobré vlohy jsou samozřejmě základem nejen pro další výcvik v pasení ale také pro chovatelskou práci. Některé zahraniční kluby ovčáckých psů dávají psům, kteří absolvovali tento test, osvědčení o vlohách. Jiné kluby nedávají osvědčení, ale mohou tento test chápat jako první krok k získání jiného osvědčení nebo ho přijímají jako část ocenění univerzálního psa (záleží na tom, na co je klub zaměřen). Existují i jiné oficiální způsoby hodnocení instinktů psa k pasení. Například v Americe je možné poslat na adresu rozhodčího videokazetu s nepřetržitým patnáctiminutovým záznamem, kde se pes alespoň polovinu času věnuje ovčím. Rozhodčí práci psa posoudí a pak pošle žadateli své vyjádření.

V tom jak posuzovat instinkty pro pasení se názory různí, dočíst se o nich můžete i na několika webových stránkách. Za povšimnutí stojí například informace na www.workingdogs.com/doc0184.htm o tom, jak k tomu přistupují v AHBA (American Herding Breed Association) a v SRN.

Pro ty, kteří se rozhodnou pokračovat v dalším tréninku k pasení může být absolvování testu příležitostí seznámit se s trenérem nebo získat více informací. Soukromá hodina nebo lekce se specializovaným trenérem dává možnost mnohem individuálnějšího přístupu a lepšího projevení instinktu. Absolvování testu vloh není ještě důkazem, že pes je nebo bude dobrým v pasení. Test pouze dokazuje hloubku jeho schopností, to znamená že slouží jako přehled jeho potencionálních možností. Může se i stát, že pes, který si dobře vedl při testu, později ztratí o pasení zájem. Naproti tomu výcvik psa s velice výrazným zájmem při testu může být později obtížný, protože je příliš vzrušivý, nespoupracuje nebo je příliš agresivní ke zvířatům ve stádu. Záleží i na tom, jak je vloha rozvíjena a pes dále veden. Může se i stát, že psovi, který napoprvé předvedl pouze malý zájem, se najednou "rozsvítí" a pást bude, nedá se však předpokládat, že by patřil mezi ty "lepší", talentované.

Radko Loučka

CO ZNAMENÁ V ANGLIČTINĚ

Věřím, že mnoho z vás si již něco o pasení přečetlo na Internetu nebo na stránkách nějaké knihy. Většinou jsou však takové informace v angličtině, některá slova nelze ve slovníku najít, nebo jejich význam není pro laika dostatečně srozumitelný. Cílem tohoto příspěvku je nejčastěji používané termíny vysvětlit.

Termíny používané pro charakteristiku práce psa

HERDING INSTINCT = vloha pro pasení stáda, respektive zděděná rovnováha psího temperamentu mezi jeho loveckými instinkty na straně jedné, a schopností a ochotou podřídit se svému pánovi na straně druhé. Lovecký instinkt (do kterého patří u divokých psů pozorování kořisti, její sledování a následné zabítí) je u ovčáckých psů pozměněn, ovčácký pes kořist nezabíjí. Můžeme říci, že cokoli pes při práci se zvířaty dělá přirozeně, to je součástí jeho instinktu - například shánění stáda dohromady, jeho pozorování, balancování, rychlost, chození okolo a spousta dalších úkonů. Mnoho těchto instinktů není napoprvé vidět a odhalí se až tréninkem a pozorováním různých situací kolem stáda.

HERDING ABILITY = schopnost pasení stáda, užívá se jen pro border collie. Tato schopnost dovoluje psovi aplikovat jeho instinkty a naučené schopnosti v každé situaci u stáda. Border collie bez těchto schopností, instinktu a ochoty učit se a poslouchat ovčáka je pro něj stejně nepotřebná jako teriér, který nemá zájem o kořist.

HERDING TALENT = výrazná schopnost pro pasení stáda, kterou některé border collie mají, přesně vědí, na kterém místě mají být, jak moc "oka" mají na stádo použít, jak rychle mají pracovat, jak přirozeně mají chodit "square flanks" (později bude vysvětleno), jak nezávisle mají pracovat (bez povelů), kdy se mají rozhodovat pro určitou reakci samy. Jako u talentovaných sportovců, tak i u talentovaných border collí, od nichž dále chceme vychovávat štěňata, je třeba používat tu nejlepší genetiku, kterou máme. Je třeba aby se stále chovaly se schopností používat svůj talent.

GATHER (GATHERING) = činnost, při které pes posbírá ovce rozběhnuté po celé pastvině (nezapomene ani na jednu), sežene je do těsné skupiny a přivede k psovodovi. Skládá se ze tří částí: outrun, lift a fetch. Outrun je oběhnutí, pes se dostane za skupinu zvířat aniž by je vyrušil, lift je vyzvednutí ovce, fetch je přivedení k psovodovi. V soutěžích v případě rovnosti bodů v těchto třech cvicích vyhrává pes, který dokázal splnit "gather" bez jediného povelu (někdy totiž musí ovčák přidávat nebo opakovat povel). **COVERED** - znamená sehnání celého velkého stáda (všech zvířat). Je nutné aby pes uměl oběhnout celou velkou ohradu a přihnál všechna zvířata, pracoval samostatně i na nerovném a nepříhodném terénu, všechny ovce (i ty, kterým se z různých

důvodů nechce a třeba se i postaví proti psovi) vyhledal a sehnal do jednoho stáda.

OUTRUN (CAST) = vyběhnutí a oběhnutí stáda v oblouku (tvar oblouku může být hruškovitý nebo půlkulatý). Pes doběhne až za zvířata na takovou vzdálenost aniž by je vyrušil. Sám si určí svůj odstup od zvířat. Končí tím, že je vyzvedne, což je LIFT.

LIFT = moment, kdy pes po oběhnutí stáda (dostane se přesně naproti psovodovi) s ním začne pohybovat směrem k psovodovi, ale také je to moment mezi vysláním psa ke stádu a začátkem přihánění (převzetí stáda). V soutěžích je to jeden z nejdůležitějších cviků. Záleží na tom, jak pes během sekundy dokáže navázat komunikaci se stádem, aby ho nevyplašil a přitom aby s ním rozhodně pohnul žádaným směrem.

FETCH (FETCHING) = přihánění stáda k psovodovi. Pes má hnát stádo klidně, po rovné čáře, rovnou k ovčákovi pokud možno s minimem povelů. Pes se samozřejmě kolem stáda může pohybovat doleva a doprava, ale v klidu, aby dobytek nemusel utíkat, ale aby se zase neloudal. Stádo je většinou mezi psovodem a psem.

DRIVE (DRIVING) = kontrolovaný pohyb stáda směrem, který požaduje ovčák. To zahrnuje odhánění stáda pryč od psovoda a hnání přes pastvinu. Pes je většinou mezi psovodem a stádem. Odhánění je pro border collie velice těžké, protože jejich hlavním instinktem je přihánění stáda k psovodovi. Je důležité, aby při odhánění pes uměl "drive balance" a "inside flank" (viz dále).

BALANCE = pohyb psa na opačné straně stáda od psovoda, nebo také držení stáda v určité linii k překážce nebo k psovodovi, kontrola chování stáda a pohybování s ním požadovaným směrem. **BALANCE POINT** - pes je vždy na opačné straně stáda než je psovod a to i když se psovod pohybuje. Nejtěžší pro psa je tzv. **DRIVE BALANCE**, což pro něj znamená udržovat se za stádem a hnát ho před sebou, odhánět ho pryč od psovoda).

PEN (PENNING) = umístění stáda do k tomu účelu určené ohrádky (košáru).

SHED (SHEDING) = oddělení určité skupinky zvířat od stáda v čase k tomu určeném.

WEAR (WEARING) = Pes drží stádečko co nejlíže k psovodovi tím způsobem, že za stádem, na opačné straně od psovoda, běhá tam a zpět a bez jakéhokoli povelu ho tlačí směrem k němu. Psovod se pohybuje po pastvině, pes žene stádo stále těsně za ním. Může to však charakterizovat i situaci, kdy pes vybíhá ke stádu, případně do něho trochu vbíhá, aby ho, zejména pokud je velké, rozpohyboval (velké stádo nerado bere jednoho psa na vědomí). Také se někdy užívá jako výraz pro držení záměrně oddělených zvířat od zbytku stáda.

FLANK (FLANKING) = pohyb psa u stáda zprava doleva a zleva doprava za účelem udržení zvířat ve skupině nebo změny směru

jejich pohybu na povel psovoda. SQUARE FLANK - pohyb v 90 stupňovém úhlu od linie, po které se pohybuje stádo. Znamená to, že pes se za stádem pohybuje nikoli v oblouku, ale v přímé linii v tomto úhlu. Pokud pes jde od směru stáda v tomto úhlu, přestává na něj tlačit, ztrácí s ním trochu kontakt, takže dobytek nemá tendenci před ním utíkat na druhou stranu a pohybuje se rovně. INSIDE FLANK - po psovi se chce aby přišel mezi psovoda a stádo. Toto je velice obtížné, protože to směřuje proti instinktu border collie být na opačné straně stáda než je psod a pňhánět ho. Border collie se ale i toto mohou naučit, musí vlastně pracovat v prostoru mezi stádem a psovodem, to je pro ně nejnejpříjemnější pozice. Při SLICED FLANK nebo TIGHT FLANK (na rozdíl od SQUARE FLANK) se pes pohybuje těsně kolem stáda, stále ho otáčí, chce být "na hlavách", dobytek je pak neklidný, cítí se ohrožený. To po psovi nechceme, aby se pohyboval takto těsně u stáda.

GRAZE = pes stádu dovoluje, aby se uklidnilo a začalo se pást (ve vyznačeném prostoru).

SETTLE = pes stádu dovoluje uklidnit se a přizpůsobit dané situaci.

TENDING = hlídání malého, pasoucího se stáda, pes se užívá jako živý plot na neoplocené pastvině.

HEADING = pohyb psa k hlavám zvířat, nutí stádo zastavit se v útku a otočit se hlavami zpět k ovčákovi.

FLOCKING = tendence stáda instinktivně se srazit do kompaktní skupiny, slouží to jako ochrana. Krávy tuto tendenci nemají tak silnou.

PRESSURE = tlak nebo nepříjemná situace pro psa. Na psa je vyvíjen takový tlak (prostředí nebo situace je pro něj natolik zvláštní), že se cítí nepříjemně. Zvláště mladí psi, málo natrénovaní, mají takové problémy. Může to být proto, že nepochopí povel, ovčák na ně dává moc tlaku a požadavků, na které ještě nestačí.

Pes může na tento tlak reagovat tak, že uteče, kousne do ovce apod.

FIELD PRESSURE = tlak nebo nepříjemná situace pro ovce, ta se cítí na některém místě ohrady nebo parkuru dobře nebo špatně, a chce tam nebo tam nechce jít. Například stádo se cpe ke vratům k domovskému košáru, některým ovce se třeba nechce z kopce, někdy se může důvod zdát malicherný, ovce se mohou například bát nějakého stínu, nebo nechtějí jít proti slunci, nebo tam spadl strom a fouká tam vítr. Někdy se na důvod ani nepěje.

PRESSURE POWER = vliv psa na stádo. To, jakou má pes u stáda autoritu, jeho schopnost odhadnout sílu tlaku na stádo. Každý pes má u stáda autoritu jinou.

PRESSURE POINT = přesná pozice a vzdálenost, kterou pes potřebuje na to, aby pohnul stádem směrem, kterým on chce. Je ovlivňována často tím, že stádo chce například k domovskému košáru, k vodě, nebo podobně.

READ = schopnost psovoda rozumět paseným zvířatům, umožňuje mu vyvarovat se pro psa nesmyslných povelů, umět psa "přečíst" a dokázat předvídat, co budou chtít udělat zvířata.

FLIGHT ZONE = neviditelný prostor okolo stáda, kam pes nesmí vkročit, protože by mohl způsobit zmatek nebo chaos ve stádu, nebo i vyvolat útkovou reakci.

CONTACT = kontakt se stádem, může být dobrý nebo špatný. Jak pes umí na stádo tlačit. Aby nebyl moc daleko, ale ani blízko.

OFF CONTACT = případ, kdy pes ztratí kontrolu nad zvířaty, buď proto, že byl příliš daleko nebo se dost nekoncentroval.

EYE = označení toho, jak pes k manipulaci se zvířetem používá oko. Pes ho může mít klidně, uklidňovat s ním, ale může ho mít nervózní. Někteří psi mají tzv. "silné" oko a nechtějí se vůbec pohybovat, neposlouchají, jenom "zírají". Někteří zase mají tzv. "volné" nebo "divoké" oko a jenom běhají okolo stáda a nesoustředí se. Schopnost používat "oko" (schopnost soustředění) je typická pro border collie.

Termíny, které často používají rozhodčí

COURSE (PARKUR) = vzor rozložení překážek, mezi kterými psod prostřednictvím psa manipuluje se stádem.

RUN = individuální běh každého psa v soutěži.

HANDLER'S POST = místo (kúl), kde při soutěži stojí psod a odkud pes začíná svůj běh.

OBSTACLE = překážka, objekt, který je lokalizován v parkuru.

PEN = ohrádka (košár) na parkuru, kam se ovce zahánějí. HOLDING PEN - ohrádka mimo parkur, kde se shromažďují zvířata před začátkem a po konci běhu.

STOCK = soutěžní stádo. LIGHT STOCK - stádo, které se bojí, pes si musí udržovat velkou vzdálenost od něho. HEAVY STOCK - stádo, které se nechce

hýbat, vyžaduje velký tlak od psa.

PENALTIES = poznámky při posuzování, resp. sražené body za chyby.

PASSED = označení toho, že tým úspěšně absolvoval běh v určeném čase.

TIME = označení toho, že tým sice úspěšně absolvoval běh, ne však celý, protože byl předčasně ukončen z důvodu vypršení časového limitu (dosažené body se započítávají).

RETIRED = na požadavek ovčáka soutěž končí, pes je odvolán (VZDAL).

REMOVE FROM THE RING = sudí rozhodl, že ukončí soutěž, protože pes je zjevně nemocen, kulhá, nebo nedokáže manipulovat s ovce.

EXCUSE = rozhodnutí sudího ukončit soutěž, protože pes útočí nebo se snaží útočit na zvířata a zbytečně je obtěžuje nebo kouše. V řádech některých klubů (např. AKC) je, že pokud byl pes třikrát z tohoto důvodu vyřazen, nemá právo soutěžit do té doby, dokud nebude znovu přezkoušen.

DISQUALIFIED = rozhodnutí sudího ukončit soutěž, protože pes zaútočil nebo se snažil zaútočit na osobu. Podle řádů AKC se takový pes nesmí účastnit soutěží, dokud majitel před komisí neprokáže, že pes už se napravil.

S překladem pomáhal Michal Hrdlička

DOPORUČENÉ POVELY PRO OVLIVŇOVÁNÍ PRÁCE PSA

Povely slovní:

COME BYE (BYE, GO BYE) = pohybuj se "kolem" stáda po směru hodinových ručiček.

(A)WAY TO ME (AWAY, OVER, WAY OUT) = pohybuj se "okolo" stáda proti směru hodinových ručiček.

LIE DOWN (STOP) = "zastav" se ve stoje nebo si lehni, zpomal až do zalehnutí (používá se pro přerušování momentální činnosti).

DOWN = "lehni" (vyžadujeme zalehnutí důkladné, předpisové, trvalé).

STAND (STAND STAY, THERE) = zastav bez zalehnutí. STAY = čekej na další povel.

STEADY (TAKE TIME) = "pomalu", pozorně, pohybuj se ve střehu (vyslovuje se opravdu pomalu, dlouze, tiše, klidně).

WALK (WALK ON, WALK IN) = běž ke stádu (pomalu).

GET UP (GO IN, ŠŠŠ) = běž ke stádu, pohybuj se rychle a důrazně (vyslovuje se rychle a vzrušeně, případně se přidávají povzbuzující citoslovce v nichž jsou sykavky).

QUICK, QUICK (HURRY, HURRY) = pohybuj se rychle (vyslovuje se rychle a vzrušeně).

OFF = "couvej". GET OUT (ZZZ) = "jdi dál" od stáda (doplňuje se citoslovci, které znějí jako bzučení). GO BACK (RRR) = couvej, jdi dál od ovčáka (doplňuje se citoslovci, které znějí jako vrčení).

LOOK BACK = vrať se pro další ovce.

THAT WILL DO (THAT'LL DO, FINISH) = ukončit práci u stáda (po něm většinou následuje další povel, například "here" nebo "drink").

HERE (COME HERE) = sem, přiběhni "ke mně".

QUIET = ticho (utíšení psa při zbytečném štěkání, říká se tiše). BARK (SPEAK UP) = štěkej, BITE = kousej (oba tyto povely se používají při stupňování tlaku na ovce nebo dobytek).

DRINK = napij se (důležité zvláště v létě), PEE = vyčůrej se.

UP = nahoru na hřbety ovcí nebo na auto, DOWN = dolů pod ovce.

Povely pískáním:

COME BYE - dva ostré hvizdy: krátký a dlouhý (nebo vysoký a hluboký, nebo kombinace).

WAY TO ME - dva ostré hvizdy: dlouhý a krátký (nebo hluboký a vysoký, nebo kombinace).

LIE DOWN - jeden ostrý krátký (nebo jeden ostrý dlouhý) hvizd.

STEADY (WALK) - dva krátké hvizdy (jasně znějící, ve stejné tónině).

OFF - dva krátké, nebo dlouhé hvizdy (vibrující, dunivé, hrdelní, ve stejné tónině).

COME HERE - několik krátkých hvizdů, případně nějaká melodie.

Povely řečí těla:

COME BYE - levá ruka horizontálně za psem.

WAY TO ME - pravá ruka horizontálně za psem.

LIE DOWN - zdvižená ruka, dlaň směrem k psovi.

STEADY (WALK) - ruka před tělem ve výši srdce, hřbet ruky směrem k psovi, kývavý pohyb prstů v požadovaném směru pohybu psa.

OFF - natažená ruka směrem k psovi, vyzývavý postoj (téměř na špičkách), upřený zrak.

COME HERE - ruka na těle ve výši srdce, hřbet ruky směrem k psovi (nebo ukázat prstem k prstům u nohy).

Podle různých zdrojů sestavili M. Krejčí a Loučkovi

HISTORIE SOUTĚŽÍ V OVLÁDÁNÍ OVČÁCKÝCH PSŮ V ČR

První oficiální Národní mistrovství v ovládní ovčáckých psů se konalo v roce 1973 v Nivnici. Účast na tomto i každém dalším Národním mistrovství si bylo třeba vybojovat na některé z oblastních soutěží. I další tři ročníky Národního mistrovství se konaly v Nivnici, v roce 1975, 1978 a 1984. Pak bylo Národní mistrovství ČR přejmenováno na "otevřené". Uskutečnily se čtyři soutěže. V roce 1986 v Opatově, 1988 v Biskupkách, 1989 v Nečtiněch a v roce 1991 v Rovečném. Bohužel, ani jednou nepřišel účastník ze zahraničí, dokonce ani Slováci. I bez účasti zahraničních "závodníků" měly ovčácké soutěže úroveň a velkou prestiž. Přijíždělo se na ně dívat poměrně velké množství diváků. Od té doby však na území ČR nebyla zorganizována ani pastevecká zkouška, ani žádná jiná soutěž v ovládní ovčáckých psů (až v Praze Letňanech dne 20.10.2000). Radikálně se totiž začaly snižovat stavy ovcí a o "nějaké" soutěže nebo zkoušky v pasení nebyl zájem.

Soutěže v ovládní ovčáckých psů v letech 1973 až 1991 byly posuzovány podle pravidel, která vycházela z toho, jakým způsobem se u nás dříve páslo. Ovčák šel před stádem a jeden nebo dva psi stádo jistili z boku. Hodnotilo se, jak účastník soutěže a jeho pes (nebo psi mohli totiž soutěžit jak s jedním, tak se dvěma psy) dokázali stádo přinutit k tomu, aby se buď páslo, nebo nepáslo. Při soutěži museli odvést stádo ovcí (asi 100 až 200 kusů) z jednoho košáru do druhého. Cestou plnili různé úkoly. Při tom prvním se převádělo stádo ke komunikaci vzdálené asi 50 metrů od košáru. Po komunikaci pak bylo vedeno asi 50 metrů v proudu o šířce 3-4 metry. Dalším úkolem bylo stádo na cestě obrátit do protisměru a cestou zpět minout traktor s vlekem. Pak museli psův od psem (psy) přinutit stádo odbočit z komunikace a projít mezi dvěma kulturami tak, aby se nezačaly ovce pást nebo dokonce nevlezly do kultury. Následoval přechod stáda přes lávku (most). Jedním z nejtěžších úkolů bylo rozvinutí stáda k pastvě "na široko" a vzdálení psův od něho. Posledním, osmým, úkolem bylo odvedení stáda z pastvy a jeho zavření do košáru.

Za každý úkol mohl účastník soutěže získat čtyři body. Ty se násobily různými koeficienty od jedné do pěti, takže mohl dosáhnout celkem sta bodů. Hodnotilo se nejen splnění jednotlivých úkolů, ale především způsob reakce psa na povely psův. Pes musel umět následující povely: "zůstaň", "pomalu", "místo", "hop",

"stát", "vrať", "štěkej" a "hledej".

Po roce 1991 byla "Pravidla soutěží v pasení ovcí" přejmenována na "Zkušební řád ovladatelnosti, pracovní a pastevecké použitelnosti". Řád byl schválen Českomoravskou kynologickou unií, zkouška měla zkratku PZP (pastevecká zkouška psa). Podle těchto pravidel již však nebyla u nás žádná zkouška zorganizována.

Co se u nás děje dnes

Dnes, díky tomu, že se opět začínají zvyšovat stavy ovcí, a to i díky finanční podpoře ministerstva zemědělství, kterou mohou chovatelé ovcí nárokovat, začíná se zvyšovat i zájem o využití psů k pasení ovcí. Na rozdíl od minulosti nejen pro skutečnou práci u stáda, ale i jako sport. Proč jako sport? Výcvik psa v pasení je totiž perfektní a přirozené zabavení psa, které skýtá radost psovi i jeho pánovi. Mnoho lidí v zahraničí, ale již i u nás, si pořídí stádečko "jen" asi deseti ovcí a jako "hobby" učí psa pást. Je to zajímavá i fyzicky náročná činnost. Výcvik psa v pasení může probíhat nejen u stádečka ovcí, ale i s jalovicemi, indickými běžci (zvláštní druh chodivých kachen), a mnoha dalšími zvířaty, které mají stádový pud (tedy ne například se slepicemi). Záleží hlavně na tom, jakým způsobem je výcvik veden a co psovi a jeho pánovi dává.

Podíváte-li se do světa (a stačí pouze na internetu), zjistíte, že výcvik psů a pořádání různých zkoušek a soutěží je někde téměř módní záležitostí. V některých zemích, například v Anglii, se soutěže pořádají téměř každý týden a navštěvuje je i velké množství diváků. Dokonce na anglickém televizním programu BBC se v sezóně každý týden objevuje téměř hodinový pořad s názvem "One man and his dog", kde jsou kompletní ukázky z různých soutěží v ovládní ovčáckých psů, včetně bodového hodnocení jednotlivých disciplín od rozhodčího. K sehnání je spousta informačních materiálů, knih, videokazet. Můžete se zapojit do několika specializovaných internetových diskusních konferencí.

V současné době se u nás začíná prosazovat pasení (i pořádání soutěží v pasení) v tzv. "anglickém" stylu. Při tomto způsobu ovládní ovčáckých psů pes pracuje více samostatně a na větší vzdálenost od psův. Ten se stádem nechodí, ovládá ho z určeného místa, většinou pouze pískáním. Posuzování

“anglického” způsobu práce ovčáckého psa, které se v různých obměnách (lišících se v detailech) prosadilo téměř všude na světě, jsme s určitými úpravami (například u zkoušky prvního stupně se povoluje, aby psovod šel se stádem) převzali v roce 1999 i v ČR. Byl vydán “Řád zkoušek a soutěží v ovládní ovčáckých psů”, který je schválen jak Českomoravskou kynologickou unií, tak Ústřední komisí pro ochranu zvířat MZE ČR (řád si je možné vyžádat u autora tohoto příspěvku). Garantem zkoušek je Kynologická jednota Brno, výsledky zkoušek zapisuje rozhodčí (delegovaný KJ) do průkazu původu psa. Úspěšné absolvování zkoušky ZPOP opravňuje ovčáckého psa k zařazení do pracovní třídy na výstavách a může významně přispět k získání titulu Klubový šampion, Český šampion práce či Mezinárodní šampion.

Po vzoru některých ovčáckých asociací v Evropě a Americe byla do našeho “Řádu zkoušek a soutěží v ovládní ovčáckých psů” zařazena i zkouška vloh ovčáckého psa (ZVOP). Slouží pro veřejné otestování vloh psa ještě před tím, než se u něj začne

s důkladným výcvikem a než se bude moci zúčastnit zkoušek a soutěží vyššího typu. Pro organizátory těchto akcí je absolvování ZVOP zárukou, že se na nich neobjeví účastník se psem, který nemá pro pasení vloh a pást neumí. Dalším důvodem pro posuzování vloh psa při ZVOP je umožnit lidem, kteří nemohou se psem pást (nemají ovce, ani jiná hospodářská zvířata), rozpoznat, zda jejich pes má v sobě geneticky zakódované vlastnosti, které může přenášet i na své potomstvo. Absolvování ZVOP neopravňuje psa k zařazení do pracovní třídy na výstavách.

Závěr

Věříme, že se po několikaletém útlumu chovu ovcí i ovčáctví, spojeném s výchovou a výcvikem ovčáckých psů k pasení ovcí či jiných zvířat, se zase v ČR tato tradice obnoví, ať již “jen” formou sportovního zápolení nebo formou skutečné a užitečné práce psů u stáda.

Radko Loučka

MISTROVSTVÍ EVROPY VE ŠVÝCARSKU

Letošní Mistrovství Evropy v ovládní ovčáckých psů v pasení ovcí se konalo v malebném alpském údolí ve švýcarském Einsiedelnu nedaleko Curychu. Bylo to vlastně kontinentální finále, stále ještě bez účasti psů a jejich psovodů z Velké Británie. První dva dny (13. a 14. října) se na start kvalifikace dostavilo celkem šestasedmdesát závodních týmů z deseti zemí. Následující se patnáct nejlepších utkalo ve finále.

Hlavním pořadatelem Mistrovství byla Swiss Sheep Dog Society (SSDS). Posuzovali dva rozhodčí, Skot S.L. Davidson a Welšan W.M. Owen. Nebylo možné si je splést, Skot byl stále v kostkovaném obleku a v kostkované čepici. Soutěž probíhala pod dohledem zástupců International Sheep Dog Society z Velké Británie, parkury stavěl J.W. Easton a technický dohled měl A.P. Hendry. O hladký průběh soutěže, například přivedení ovcí na parkur, nebo odvedení z něho, se staralo celkem devět psovodů se svými border colliemi. Ti se na mistrovství nekvalifikovali, tak alespoň pomáhali přehánět ovce a vystupovali v přilehlém areálu v jakési “show”, ukázkách pasení čehokoliv. To byla obrovská atrakce pro diváky.

Kvalifikace

Nyní ale k vlastní soutěži. Kvalifikace probíhala na klasickém parkuru třetího výkonnostního stupně s pěti ovcemi, ovšem s tím rozdílem, že ovce byly před zahájením každého běhu umístěné ve vzdálenosti asi čtyřsetpadesáti metrů od psovoda a psa. Úkolem psa bylo přihnát je k psovodovi podle jeho povelů. Terén byl dost zvládnutý a tak se často stalo, že ovce nebo pes nejen divákům, ale i soutěžícím ovčákovi, na nějakou dobu zmizely někde v terénní vlně. Pak bylo úkolem psa provést ovce mezi dvěma brankami, vzdálenými od sebe navzájem i od ovčáka asi tři sta metrů (tvořily rovnostranný trojúhelník). Dalším rozdílem od klasického parkuru bylo, že se ovce oddělovaly od stáda dvakrát. Nejprve bylo úkolem oddělit od stáda dvě ovce a pak jednu.

Uspěť v kvalifikaci nebylo vůbec jednoduché. Ze 76 startujících jich 27 bylo diskvalifikováno, nebo odstoupilo samo. Dalších 21 nedodrželo časový limit a parkur nedokončilo (dosažené body jim však byly započítány, tak se mohlo i stát, že dva, kteří nesplnili časový limit se nakonec do finále dostali). Vítěz kvalifikace, Nor Kjetil Vassstveit, dosáhl pouze 175 bodů z 220 možných. Kdo získal 115 bodů, již se do finále nekvalifikoval.

Každý stát mohl postavit osm závodníků, toho využili domácí Švýcaři, Norové, Švédové, Dánové, Holanďani, Francouzi, Belgičani a Němci. Na startu se ještě objevilo pět Finů, čtyři Rakušanů a tři Italové. Všichni soutěžili s border colliemi. Do finále postoupili čtyři Švédové, tři Norové (jeden, pozdější vítěz, se dvěma psy), dva Švýcaři, dva Němci a po jednom Holanďan,

Francouz a Belgičan. Někoho by mohlo zajímat, jak to bylo s poměrem fen a psů. Jak v kvalifikaci, tak ve finále, byl tento poměr až neuvěřitelně vyrovnaný, téměř 1:1. A jak to bylo u lidí? Mužů sice soutěžilo více, ale i do finále se dostaly tři ženy. Jedna z nich, Anne Marie Krugerová, byla dokonce celkově třetí. Nejslavnější pes byl devítiletý, nejmladší tříletý (naš favorit Roy, kterého vedl nám velmi známý Serge van der Zweep, a nakonec skončil druhý).

Doprovodný program

Diváků se přišlo podívat dost, tak asi ke pěti tisícům. Zvláště na finále jich přibývalo. Hodně jich bylo i čtyřnohých, a také spousta dětí. Hlavně jim byly určeny doprovodné ukázky ve druhé části areálu. Border colliie tu předváděly, jak umí vyhledávat označené předměty a pracovat s nejrůznějšími zvířaty. Jejich úkolem bylo například přimět ovce skákat přes lavičku, husy běhat slalom, kachny podlézat lavičky a klouzat se po skluzavce, lamy chodit do a z ohrádky. Děti byly někdy používány jako živé překážky, opravdu s nadšením přítom spolupracovaly. Nejvíce se jim líbilo, když mohly pomoci při pasení malých prasátek. Ta jim prolézala mezi nohama, obíhala je a vbíhala do připraveného tunelu. Bylo to velmi zábavné. Kromě ukázek pořadatelé uspořádali i školu pro začátečníky, kteří přišli se psem ve výcviku v pasení a také zkoušky vloh.

U stánků si diváci mohli nakoupit tematické suvenýry i praktické pomůcky pro práci s ovčáckými psy. I my jsme si tam vybrali speciální trylkovací píšťalku, hodně se nám líbil i ovčácký klobok a také pěkně vyřezávaná hůl (bylo to však na nás trochu drahé). Neobvyklé byly stánky s nápoji. Ve Švýcarsku se běžně ve stánku čepuje mléčný koktejl! Tenhle stánek ve tvaru obří bandasky byl stále v obležení. Jídlo a příjemné posezení u dlouhých dřevěných stolů s lavicemi nabízela velká krytá montovaná hala. Tam již se připřelto alkoholem. Nikoho jsem však neviděl “namazaného”.

Noc se sobotních kvalifikací do nedělního finále byla v hale opravdu divoká. Po večerň závodníků se tu totiž za hojně divácké účasti odehrávalo neoficiální mistrovství světa ve stříži ovcí. Každý stát mohl nominovat jednoho závodníka. Ještě před zahájením probíhala tipovací soutěž. Kdo dal frank, mohl si tipnout na vítěze. Výkony stříhačů (vítěz z Nového Zélandu ostříhal dvě ovce za 2 minuty dvanáct vteřin) byly obdivuhodné. Naprosto fantastická ale byla atmosféra, která je provázela. Halou otřásaly decibely diskotékového hudebního doprovodu a nadšený halas a skandování diváků. Při závěrečných kláních už stáli na lavicích a stolech, tleskali a houpali se do rytmu a bouřlivě oslavovali vítěze. Když soutěž skončila, hala se proměnila ve velký taneční sál. Švýcaři se opravdu umějí společně radovat.

Finále

Finále bylo již velmi náročné. Nejprve psovod vyslal svého psa pro stádečko deseti ovcí vzdálené asi šest set metrů. Pes je přivedl doprostřed parkuru, pak od něho musel odběhnout a z opačné strany parkuru přivést dalších 10 ovcí. Všechny 20 ovcí potom, podobně jako u klasifikačního parkuru, prováděl brankami (rovnostranný trojúhelník o délce jedné strany asi 300 metrů). Nejtěžším úkolem finálového týmu psa bylo ve vymezeném kruhu (o průměru asi 30 m) oddělit pět ovcí (čtyři z nich byly označeny červenou stuhou na krku) od zbytku stáda. Všichni závodníci s pomocí psa postupně oddělovali a odháněli od stáda ovce tak, že ve skupině nakonec zůstaly ty čtyři označené a jedna navíc. Ty pak vehnal pes do košáru a po zaklapnutí dvířek opět vyhnal z košáru ven. Až nyní mohl psovod zvednout ruce nad hlavu a zajásat, že parkur dokončil. Udělali to skoro všichni, svoji radost z úspěchu se nebáli dát najevo.

Mistrem Evropy pro rok 2000 se stal Nor Jaran Knive s fenou Lyn, druhý byl Holanďan Serge van der Zweep s Royem, třetí Němka Anne Marie Krugerová. Jásotem vítali diváci také závodníka na čtvrtém místě, byl to totiž domácí Ruedi Roth s fenou Radiant Jill. I vyhlášení vítězů bylo ve švýcarském stylu. Doprovázelo ho totiž vyzvánění zvonců, které na památku, kromě pytlů krmiva a mnoha jiných cen, dostal každý závodník mistrovství.

Při cestě domů si navzájem ličíme naše úžasné dojmy a přemýšlíme, kdy se bude v areálu mistrovství Evropy třepotat také naše vlajka. Na příštím mistrovství ve Francii, ani další rok ve Švédsku to asi ještě nebude, ale kdo ví! Všechny však našim ovčákům doporučuji jet tam alespoň jako diváci.

Loučkovi

RADY MISTRA SVĚTA V PASENÍ

V dubnu proběhlo poblíž hradu Kost školení výcviku ovládnutí ovčáckých psů v pasení ovcí. Vedl ho Serge van der Zweep z Holandska, mistr světa a trojnásobný mistr Evropy v této disciplíně. Při jeho výkladu jsme si dělali poznámky. Některé z nich jsme pro vás zpracovali.

1) Základním předpokladem vedení správného výcviku je důslednost, nelze dělat výjimky. Na psa je nutné neustále vyvíjet tlak, jít s výcvikem dopředu. Může se stát, že pokud na psa tlačíte příliš silně, mohl by ztratit zájem o ovce. Pak to ovšem není dobrý pes. Čím lepšího psa máte, tím menší tlak na něj musíte vyvíjet. Kvalitní psi ho tolik nepotřebují. Pokud má pes špatné instinkty, mohl by se pod silným tlakem zhroutit. Ti kvalitní to umí již od přírody. Pak můžete tlak směřovat jinam.

2) Vše je otázka chovatelství, kdo chce produkovat dobré psy pro pasení, musí to opravdu chtít, mít to jako záměr, věnovat se tomu naplno. Pes musí mít chuť pracovat s ovci a být schopen snést silný tlak. Vycvičený pes by se neměl navíet lžeba ani po dvou hodinách. Takže pro dobrého ovčáckého psa je nejdůležitější schopnost přirozených instinktů a zároveň schopnost vydržet dlouho pracovat. Svou Jill, kterou do ČR Serge přivezl, dal jako příklad. Má velmi silné instinkty a je velmi samostatná, někdy okamžitě nepřijímá povely tak jak je Zweep dává, ale přesně odhadne, co je třeba udělat.

3) Obecně platí, že výcvik psa probíhá postupně v jednotlivých krocích tak, že následující krok je vždy o trochu obtížnější a je postaven na zvládnutí kroků předchozích. V každém dalším kroku je třeba důsledně dbát na to, aby pes dodržoval všechno, co se naučil v předchozím výcviku. Jestliže začne něco dělat špatně, je třeba se vrátit zpět a začít trénink od špatně prováděného cviku znovu, třeba ve zrychlené formě.

4) Nejdůležitější je zájem o ovce, pokud jej pes nemá, můžeme mu pomoci tím, že ovce rozpohybujeme.

5) Je nutné neustále udržovat velkou vzdálenost mezi ovci a psem. Nejlepší je představit si, že je náš pes vlkem, který chce ovce napadnout, my je chráníme vlastním tělem a odháníme ho pryč. Je nutné snažit se jít stále přímo proti psovi, jakoby ho odtlačovat. Použít výrazné gestikulace, mávání oběma rukama, případně holí. Snažit se opticky zvětšit svou postavu. Nemávat tedy rukama pouze směrem ke psu, ale šikmo vzhůru a roztažovat paže mírně do stran. Když pes nechce poslechnout, můžeme před něj například mrštit vodítko a tak ho odehnat. Jak psa začneme odtlačovat, je třeba toto odhánění spojit s povelům. Můžeme si vymyslet vlastní, třeba "Běž dál".

6) Když psa udržíme bez problémů ve vzdálenosti 20 - 30 metrů od stáda, můžeme začít nacvičovat balancování, ovčáci tomu říkají "pozice 12 hodin". Pozice dvanácti hodin se učí pouze jako prostředek k následující výuce obhánění stáda na povel. Pes by se měl neustále pohybovat naproti nám (tak jako bychom,

představíme li si hodiny, my stáli na číslici 6, pes na číslici 12 a ovce uprostřed číselníku). A ať my se kamskoli hne, pes by se měl snažit neustále si udržovat svou "dvanáctku". Z jeho strany je to záležitost instinktu, ale je nutné tento instinkt podpořit pomocí výcviku. Začínáme tak, že psovi, který začne obíhat stádo v kruhu asi s poloměrem 10 až 20 m (čím dále, tím lépe), vstoupíme s roztaženými rukama (případně zvednutím ruky ve směru, kterým nechceme, aby se pes pohyboval, jako bychom mu chtěli v běhu zabránit) do cesty a obrátíme tak směr jeho pohybu. Potom se snažíme neustále pohybovat proti psovi a zastupovat mu cestu, jak běží doleva, my musíme proti němu doprava. Čím rychleji měníme směr, tím lépe. Psa se nám tak daří udržovat v těsné blízkosti dvanáctky.

7) Pes se dobře učí pouze v těch okamžicích, když mění směr a je mu přitom dáván příslušný povel!

8) Vždy musí platit pouze to, že povely musí být výrazné, krátké a s navzájem zřetelně odlišnou výslovností (viz tabulka povelů). Psi se řídí převážně intonací vašeho hlasu. Jste-li velmi emotivní, může to hrát například při závodech také svou roli. Tradiční skotské slovní povely jsou "Come bye" pro pohyb po směru hodinových ručiček a "Away to me" pro pohyb proti směru hodinových ručiček. Povely používané při pasení jsou většinou anglicko-skotské anachronismy se skotskou výslovností. Některým Angličanům a skoro všem Američanům připadá tato výslovnost a někdy i samotné povely směšné a používají buď jejich zkrácenou podobu, nebo moderní podobu včetně výslovnosti. Můžete se proto setkat s celou paletou povelů a jejich výslovností pro stejnou akci a můžete si zvolit i povely své (někdo preferuje anglické, někdo české).

9) Zcela samostatnou kapitolou jsou pískané povely. Mají výhodu zejména při práci na velkou vzdálenost nebo při práci s více psy, kdy každý pes je ovládán jinou sadou pískaných povelů. I zde se uplatňuje emotivní přístup, navíc i hudební sluch. Může se pískat s pomocí prstů, nejčastěji však s využitím pastýřské píšťalky (někdy se jí říká trylkovaci). Povely musí být vhodně voleny tak, aby při jejich opakování, které se používá pro zdůraznění povelu a pro urychlení nebo zpomalení reakce psa na povel, nemohlo dojít k jejich záměně. Pískané povely může mít každý své vlastní, ale i zde jsou doporučeny určité zásady (do některého z příštích příspěvků se je pokusíme zpracovat).

10) Při výcviku je velmi důležitá "řeč těla", a s ní spojené "odstupňování významu povelů". Zpočátku si při změně směru obhánění psa pomáháme holí a výrazným vykročením spojeným s gestikulací. Postupně se však přemísťujeme do středu kruhu mezi ovce a stahujeme hůl k sobě. Snažíme se pohybovat méně (méně hovoříme řečí těla) a dáváme důraz na mluvené povely. Naši snahou je dát postupně větší váhu povelům ústním, cílem ovládat nakonec psa při změnách směru obhánění pouze hlasem.

Pokud to pes nedělá správně, můžeme si pomoci tím, že mu dáme povel k zalehnutí a poté ho rozběhneme znovu správným směrem. Je také užitečné učit psa v pozici "na dvanáctce" zpomalovat až do zalehnutí.

11) Pokud nejsme schopni psa zarazit řečí těla (nereaguje na naše pohyby), pomůžeme si nějakou pomůckou, například holí. Hůl je možné nahradit speciálním "plaštkem" z husích pér nebo rozstříhaných umělohmotných pytlů, případně bičkem. Hůl (nebo i jiná pomůcka) nám vlastně slouží jako prodloužená ruka.

12) K nácvičku obíhání stáda můžeme přejít, až když se pes dobře pohybuje "na dvanáctce". Rukou (nebo "prodlouženou rukou") mu ukazujeme, aby stádo obíhal ve směru pohybu ruky. povelom holí, kterou mu nastavíme do cesty a poté mu s ní pomáhamo udržovat správný směr obíhání. Měla by se pohybovat při otáčení vždy těsně za psem. Když pes obíhá jedním směrem, dáváme mu příslušný povel pro tento směr. Hůl držíme vždy ve vnější ruce a podle směru obíhání ji tedy musíme přehazovat z ruky do ruky.

13) Také při nácvičku obíhání je třeba, abychom často měnili směr! Jakmile pes jen obíhá dokola, je to k ničemu, neboť jen zbytečně plýtvá energií. Připomeňme si, že k tomu, aby byl výcvik efektivní je třeba stále střídát směry po a proti směru hodinových ručiček a neustále tak navozovat psovi situace, na něž musí reagovat.

14) Je dobré neustále ověřovat, zda pes dodržuje vše, co se naučil předtím, tedy zda se pohybuje dostatečně daleko od ovcí a zda nezapomněl balancovat v pozici 12 hodin. Opět platí, že pokud se nám cokoli nedaří, vracíme se vždy k předchozímu kroku.

15) V předchozím kroku se pes naučil obíhat stádo s tím, že my jsme byli uprostřed kruhu mezi ovcemi. Dalším krokem je nácviček obíhání stáda s tím, že my postupně vystupuje ze středu kruhu (hloučku ovcí). Tento cvik je pro psa velmi obtížný a třeba jej učit opět postupně. Přestane-li pes poslouchat, musíme se opět vrátit blíže ke středu kruhu. Pro zjednodušení nácvičku můžeme použít následující metodu. Představíme si, že my stojíme uprostřed kruhu (ciferníku) a pes se pohybuje kolem po číslicích, ve směru hodinových ručiček. Ve chvíli, když se dostane na číslovku 2, vystoupíme ze středu kruhu, přesuneme se

na číslici 4 a přivoláním pomůžeme psovi dokončit kruh. Takto ho naučíme plynule obíhat stádo, i když jsme mimo kruh. Když měníme směr obíhání, je lepší to dělat ve chvíli, kdy je na pozici 12 hodin a ne za námi.

16) Když pes obíhá na povel správnými směry, učíme ho na povel zalehnout v libovolném místě.

17) Dalším cílem je trénink vysílání psa pro stádo obloukem (outrun). Pes by se měl od ovčáka velkým obloukem přiblížit k ovcím zezadu a tam zalehnout. Učíme ho to nejprve na krátkou vzdálenost asi deseti metrů a dále postupně, asi po pěti metrech, vzdálenost zvětšujeme. V této fázi je důležité učit ho, aby se pohyboval směrem od vás, a potom zalehl v dostatečné vzdálenosti od ovcí (může se tak lépe korigovat). Jak daleko má být pes od stáda se nedá obecně říct. Důležitější, než samotná vzdálenost, je tlak, který pes vyvíjí na ovce. Při tomto cviku (outrun) by měl být tlak minimální, nebo nejlépe žádný.

18) Dalším příkazem je povel pro pohyb psa směrem ke stádu. Psa povel učíme tak, že ho vyšleme do pozice dvanácti hodin a začneme pomalu couvat. Ovce nás samy sledují a pes jde sám za nimi. V té chvíli mu dáme příslušný povel. Pohyb psa má být velmi pomalý a je třeba ho od začátku učit, aby šel k ovcím pomalu a opatrně (tlapku po tlapce) a nevyrazil k nim příliš rychle. Proto musí být povel vyslovován velmi klidně a nezvýšeným hlasem. Přes pomalost pohybu při něm nesmí pes zalehávat! Pohyb musí být pomalý, ale plynulý. Kromě povelu pro pohyb ke stádu by měl pes zvládnout ještě povel ke zpomalení tohoto pohybu a i povel, na který vyrazí ke stádu rychle.

19) Ovládání rychlosti psa na povel je velmi důležité a týká se prakticky všech povelů, které se při pasení používají. Rychlost je zpravidla určována způsobem, jakým je povel vydáván. Můžeme použít intonaci, hlasitost nebo opakování. Obecně platí, že pokud povel vyslovujeme klidně a tiše, pes při něm zpomaluje, pokud ho vyslovíme hlasitěji, rychle a vzrušeně, pes zrychluje. Zvláštní kapitolu tvoří pískané povely, které musí být voleny tak, aby bez možné záměny umožňovaly rychlé nebo pomalé opakování. Většinou je třeba psa spíše tlumit, a proto pro zpomalení existuje několik samostatných povelů.

20) S probranými povely byste měli být schopni provést psa jednoduchým parkurem.

Poznámky si dělali Loučkoví

VÝCVIK PASENÍ PODLE ANNE KRUGEROVÉ

Chov zvířat pro výcvik

S chovem hospodářských zvířat za účelem výcviku psů k jejich pasení se lze setkat na mnoha místech světa. Bývá to zejména práce. Jedna taková farma existuje například v Melle na severu Německa. Výcvikem psů se zde již více než deset let profesionálně zabývá Anne Krügerová. Za tu dobu vycvičila k pasení více než 300 psů, převážně border collie. Anne se také pravidelně zúčastňuje různých ovčáckých soutěží, často stává na stupních vítězů. I v roce 2000 byla úspěšná, v silné konkurenci na Šestnáctém kontinentálním mistrovství v pasení ovcí pořádaném ve Švýcarsku obsadila se svou fenou pěkné třetí místo. S metodami jejího výcviku se můžete seznámit na dvou videokazetách s názvem "Faszination border collie I a II". Nyní bych Vás rád seznámil s tím, co ona sama považuje při výcviku za to nejdůležitější.

Šetří čas, nervy a ...

Stále více chovatelů ovcí, ale i jiných hospodářských zvířat využívaných pastevním způsobem odchovu, dochází k závěru, že dobře vycvičený pes šetří čas, nervy, práci, a tedy i peníze. Stále více chovatelů si také uvědomuje, že dobře vycvičit psa lépe zvládne zkušený cvičitel než novopečený majitel psa. Proto své psy dávají do výcvikových center. Za čtvrt až půl roku se jich většina naučí základním povelům a práci se stádem. Na daný

povel umí okamžitě zareagovat, lehce přeskočí ohradník, dovede samostatně oběhnout stádo a přihnát ho k ovčákovi, většinou se naučí i oddělit ze stáda označené zvíře.

Dokáže pást cokoli

Vycvičení psi dovedou pomáhat při pasení a přehánění nejen ovcí, ale i mladého dobytka, krav, poníků, hus, kachen, a po speciálním výcviku i prasat. Takové prase se jen těžko přehání z jednoho oplůtku do druhého. V ohradnicích je elektrický proud, když pak prase několikrát dostane elektrickou ránu, úplně zjankovává. Vystresované zvíře se pak ještě dlouho vzpamatovává z šoku. Vycvičená border collie prase ale umí pomalu navést k otevřenému průchodu v ohradníku. To, pokud přejde z jednoho oplůtku do druhého klidně, se po chvíli adaptace pustí do žrádla.

Jen málokteré jiné psi plemeno psů je tak přizpůsobivé a umí pracovat s tolika různými druhy zvířat. Vyžaduje to samozřejmě i individuální a specifický výcvik. Některá zvířata je třeba nahánět opatrně a šetrně, jiná s větším důrazem. Záleží i na situacích, pes by měl sám vyčítit, kdy má stádo ovlivňovat pouhým obíháním a kdy má zasáhnout trochu ostřeji.

Kolik zvířat je nutné chovat

Psa lze vycvičit u stádečka asi pěti ovcí, nebo tří jalovic, nebo deseti hus. Dobré je mít ještě jedno stádečko "náhradní" a každý týden střídát jedno za druhé a opačně. Psi by si neměli příliš zvyknout na ta samá zvířata, zvířata by si zase neměla až příliš zvyknout na psa.

Každý chovatel, zabývající se výcvikem psů pro pasení, má většinou i větší stádo, to ale pase již se zkušenými psy. Psy začátečníky učí na zvířatech levných, která po skončení výcvikového období většinou skončí na jatkách. Když se pes naučí pracovat u malého stádečka, vyzkouší se i na větším, například u šedesátihlavého stáda ovcí nebo se dvaceti jalovicemi.

Neustálé a dokonalé soustředění na práci

Protože při běžné práci border collie stádo stále sledují svým pronikavým pohledem a ovládají zvířata jakýmsi "magnetismem" (dokonalým soustředěním, při kterém předem vystihne jakýkoliv záměr zvířete, a svou okamžitou reakcí mu v tom zabrání), zvířata jimi pasená nebyvají zvyklá na bolestivá kousnutí. Když je pak třeba opravdu zasáhnout, lehké kousnutí (štipnutí) do nohy, ocasu nebo mulce působí jako rána elektrickým proudem a zvíře okamžitě zareaguje.

Border collie pracuje většinou tiše, bez štěkání, dokáže být stále ve střehu a velmi prudce měnit směr. Zvířata, která jsou jimi pasena, nikdy neví, kde se nějaký pes vynoří a jak bude reagovat. Proto většinou zůstávají klidná a dobře ovladatelná. Žádný jedinec si nedovolí se od stáda oddělit na větší vzdálenost, border collie by mu to ani nedovolila.

Říká se, že právě onen "magnetismus" je vlastnost, která border collie výrazně odlišuje od jiných psů. Neocenitelné jsou i další jejich vlastnosti, pracují v každých podmínkách a za každého počasí, neúnavně a spolehlivě, jsou rychlé a nebojácné.

Reagují i na velkou vzdálenost

Na vřesovištích mezi Skotskem a Anglií, odkud toto plemeno pochází, vane často ostrý vítr. I z toho důvodu border collie umějí velmi dobře reagovat na pískání. Výborně píšťalku slyší, a tak je možné ovládat je na velkou vzdálenost. Již několikrát jsem měl možnost pozorovat, jak ovčák pomocí psa zahnal stádo ovcí za kopec a po několika minutách se stádo vynořilo v místě, které ovčák předem označil. Někteří ovčáci jsou v pasení ovcí opravdoví mistři.

Protože u větších stád se uplatní většinou několik psů, bývají cvičeni na jiný povel nebo jiný hvízd. Každý pes pak reaguje jen na "své" povel. V poslední době se začínají využívat tzv. trylkovací píšťalky. Trylkováním lze vytvořit velkou škálu povelů.

Border collie musí být stále zaměstnané

Border collie je všechno jiné, jen ne domácí nebo rodinný pes", říká Anne. Před rokem dostala k výcviku fenu, která pokousala pět dospělých lidí a osm dětí. Tato fena je nyní po korigujícím výcviku krotká jako beránek a jako vítězka mnoha soutěží byla mnohokrát vyznamenána. Problém těchto psů je, že musí být stále zaměstnaní. Delší čas bez práce je nutí honit kočky, odhánět krávy ve stáji od žrádla, kousat pneumatiky u aut a jízdnicích kol, neboť, podle jejich názoru, vybočují ze stáda. Jestli si například dítě chce hrát s takto nezaměstnaným psem, stává se,

že pes po něm chřápane. Psi, kteří jsou stále zaměstnaní, jsou pro zemědělce významná pomoc.

Ne každý pes je použitelný

Normálně musí pes zvládnout přivedení stáda po třech až šesti měsících výcviku, avšak ne každý pes, kterého do výcviku dostanu, je použitelný, říká Anne. Někteří se ukáží jako nepoužitelní proto, že jsou jednoduše hloupí nebo že mají strach ze zvířat. Zde je třeba říci, že právě psi z tzv. moderních chovů, kde se více dbá na vnější vzhled a krásu než na výkony, se často projevují těmito negativními vlastnostmi. K tomu se často přidávají vady zraku a zadních končetin. Pro dobrého psa, protože chov jen pro módu negativně ovlivňuje celé plemeno, někdy Anne sjezdí celé Německo. Opatřit si výborného psa je prý u nich stále obtížnější.

Ekonomika především

Anne velmi mrzí to, jak nekvalifikovaně se při koupi psů rozhodují farmáři. Když chce farmář koupit traktor, pečlivě vybírá značku a je ochoten za ni zaplatit příslušnou cenu. Když však někdo vybírá borderkeru, chce aby byla co nejlevnější. Kde prý je v tom logika, zde se šetří na nesprávném místě. Přitom dobrý a vycvičený pes je investicí na deset až dvanáct let."

Štěně s doklady stojí v SRN zhruba 1500 marek, v prvním roce je třeba k této sumě připočítat ještě cca 1000 marek za krmivo, za veterinární zákroky, za technické vybavení, vodítka a podobně. Další výcvik stojí ještě 1500 marek. Zdá se to hodné? Anne to komentuje takto: "Prvních jeden a půl roku stojí pes sice 4 tisíce marek, ale potom ušetří farmář mnohem více peněz. Na dobré krmivo by měl farmář počítat přibližně jednu marku na kus a den. Kdo chce od psa optimum výkonu, musí ho také optimálně krmít".

Školit se musí nejen psi, ale i lidé

S výcvikem psů u stáda se začíná ve věku 10 až 12 měsíců, příprava psů však může začít mnohem dříve. Proto Anne cvičí nejen psy, ale školí i jejich majitele, jak před oficiálním výcvikem psa u zvířat na farmě, tak po jeho skončení. Pořádá různé vzdělávací semináře. Pokud by se několik lidí v ČR domluvílo, mohli bychom ji k nám pozvat a odkoukat od ní její praktiky. Záleží jen na nás.

Metody výcviku na videokazetě

Metody výcviku podle Anne Krugerové jsou zřejmé z úvodních vět její první videokazety. "Border collie je nenahraditelný pomocník ovčáka. Moje metoda začíná od výchovy malého štěněte. Border collie chce za každou cenu člověku vyhovět a dělá jen to co se od člověka naučí. Když je naučená špatně, dělá to pak špatně. Když malé štěně přijde na to, že má instinkt, začíná se zajímat o zvířata, ještě ale neumí reagovat na povel, a s tímto jsou problémy. Tito psi mají před sebou spoustu let práce. Je proto třeba se u nich vyvarovat negativních zkušeností se zvířaty. Pracovní instinkt je u nich mnohdy daleko silnější než vůle k poslušnosti. Proto v prvním roce života je třeba štěně naučit hlavně jednoduchým základům, které později rozvineme. Pro základy poslušnosti je nejlepší používat nějaké klidné místo, kde nejsme ničím rušeni, rozhodně bez dobytka. Je důležité abychom byli minimálně rušeni, tím využíváme koncentrace psa. Když je pes poslušný a cviky dobře umí, pracujeme naopak v prostředí, které může být pro psa až stresující, nemělo by ho to vyvést z míry.

Loučkoví

VYBRAT SPRÁVNÉ ŠTĚNĚ JE VĚDA

Při čtení knihy Barbary Swann "The complete border collie" mě zaujala kapitola o výběru štěněte. Píše se v ní, že správné rozhodnutí při výběru typu psa může mít významný vliv na příští úspěch při výcviku. Když si někdo vybere špatný typ psa, výcvik bude obtížný, nebo dokonce nemožný.

Začíná se co nejpřesnějším vymezením požadavků a odhadem vlastního temperamentu. Je přitom třeba se orientovat podle čtyř kritérií zároveň:

1. Temperament psůvoda (1a - dominantní, 1b - tichý),
2. Velikost farmy (2c - s velkou rozlohou, 2d - s malou rozlohou),
3. Typ farmy (3e - dělená na větší plochy, 3f - dělená na menší plochy),
4. Ovce (4g - mohutné, tvrdohlavé, 4h - lehce stavěné, ovladatelné, 4i - malý počet ovcí, 4j - velký počet ovcí).

Různé kombinace těchto faktorů vyžadují různé typy psů, stojí za

to, aby si budoucí majitel psa vypracoval si osobní sadu těchto faktorů a podle nich potom vybíral, který pes se bude k němu nejlépe hodit, a podle toho určit také jeho výcvik.

TYP 1: Pes, který má "málo oka" (těkavý pohled, nedovede se soustředit na práci) - kombinace kódu la 2c 3e 4h (tedy je vhodný pro dominantního majitele s farmou s velkou rozlohou, dělenou na větší plochy, s několika lehce stavěnými ovceci).

TYP 2: Pes s upřeným pohledem (pozorný) - kombinace la 2c 3e 4g.

TYP 3: Pes, který obíhá velké prostranství - 2c 4j 4h.

TYP 4: Pes, který běhá těsně u stáda ovce - 2d 3f 4g 4i.

TYP 5: Silný a statný pes - la 2c 3e 4g.

TYP 6: Klidný a jemný pes - lb 4h.

TYP 7: Pes, který potřebuje hodně práce - 2c 3e 4i.

TYP 8: Pes, který snadno relaxuje - lb 4h.

TYP 9: Pes, který rád přitlačí - la 2c 3e 4g.

TYP 10: Tichý, neuspěchaný, dá se říci flegmatictější, pes - lb 2d 3f 4i.

Navíc se při výběru psa musíte rozhodnout, jestli chcete:

1. Psa nebo fenu (je nutné brát v úvahu, že feny 2x ročně hárají a v tomto období musí být oddělené od psů).

2. Požadujete-li na psovi, aby pracoval samostatně (bez dohledu), aby na povel vyběhl a přivedl ovce nebo krávy do určeného prostoru.

3. Chcete-li psa pro ovce, pro krávy nebo pro ovce i krávy.

4. Chcete-li dobrého hlídače.

5. Chcete-li psa pro práci v ohradě.

6. Chcete-li psa bez samostatného přístupu, neiniciativního psa.

Když si vyberete psa vhodného pro své potřeby, jeho výcvik jste již z poloviny zvládli. Správně a precizně vycvičený pes je schopen pracovat deset až jedenáct let, takže všechny vynaložené náklady vám bohatě vrátí.

Radko Loučka

ŠKOLA VÝCVIKU PODLE GREGA PRINCE

Hrubý náčrt školy výcviku pracovních psů podle Grega Prince, který je předním trenérem v Austrálii (Nový Jižní Wels), zaznamenal Michal Hrdlička. Michal žije dlouhodobě v Austrálii, avšak právě v době, kdy zpracováváme tento Borderholic, je v ČR na návštěvě. V Austrálii absolvoval několik instruktáží výcviku ovčáckých psů pro práci s ovceci a dobytkem až se nakonec sám stal cvičitelem. Jeho postřehy jsou velmi zajímavé a poučné.

JAKÉ JSOU POTŘEBY K VÝCVIKU?

a) Ovce (5-10) - klidné ovce, které následují cvičitele, jsou k nezaplacení. Ovce i dobytek je třeba přivykat na psa. Je možné využít i nelétavé kachny.

b) Ohrada - neproniknutelná pro psa, 10 x 10 m pro začátek stačí.

c) Výcvikové pomůcky - slouží k prodloužení ruky, hůl, bič, koště.

d) Dlouhé vodítko - může sloužit k odvolání psa, ale i třeba k lonžování psa kolem sudu.

CO JE JEŠTĚ PŘED ZAHÁJENÍM VÝCVIKU DŮLEŽITÉ VĚDĚT?

a) Dávat stále stejné povely, dávat svoje povely.

b) Opakování, opakování.

c) Psi jsou velice citliví na tón hlasu a náladu cvičitele. Proto je vhodné užívat píšťalku. Pes se pak učí až dvakrát rychleji. Mluvit klidně, např. "lehni". "Pomalů" říkat opravdu pomalů a klidně. Je třeba dávat povel právě v době, kdy pes pojmenovanou činnost opravdu vykonává.

d) Být ve správné pozici.

e) Mít kontrolu nad situací. Pokud pes něco udělá špatně (například jde na jinou stranu), mičím, případně dám povel pro tu stranu kam pes šel - upevním ten povel (byl to můj nápad, psovi ho vnucuji). Se psy se nehádat ("nervat" se s nimi). Důležité je stále používat jméno psa.

f) Sebeovládání! Zapomenout na všechny starosti všedního dne a soustředit se na komunikaci se psem.

JAK DLOUHO CVIČIT?

Ze začátku tak 5 - 10 minut, když je pes starší a vycvičenější, je možné déle. Chválit. Odměnou je, když pes může ovce (kachny) přivést k cvičiteli. V létě pozor na "uvaření" psa. Dávat psovi pít. Pes také potřebuje dostatek odpočinku (normálně 80 % dne prospí).

JAKÉ POVELY POUŽÍVAT?

Každý může používat svoje povely, je důležité, aby jemu i psovi "seděly". Farmáři psovi, když ho jako vycvičeného přebírají od střediska, často dávají povely vlastní (stejně tak výcvikář ve středisku nejprve vymyslí pro psa povely, případně ho i přejmenuje). Psovi lze dávat povely české, ale třeba i povely užívané v Anglii nebo v Austrálii (ty jsou většinou už mnohokrát ověřené).

Pozor na tón hlasu, na jeho hlasitost. Také pozor na sykavky, ty zvře vzrušují (i to je třeba vzít v úvahu při přemýšlení o tom, jak budeme na psa volat).

Nabízím povely, které používám v Austrálii:

1. STOP - zastavit ve stoje nebo lehnout - jeden ostrý krátký hvízd - zdvižená ruka kolmo vzhůru.

2. OVER - proti směru hodinových ručiček - jeden hluboký tón, jeden vysoký - pravá ruka horizontálně za psem.

3. BY - po směru hodinových ručiček - jeden vysoký tón, jeden hluboký - levá ruka horizontálně za psem.

4. WALK IN - postupovat k ovci - dva krátké hvízdy.

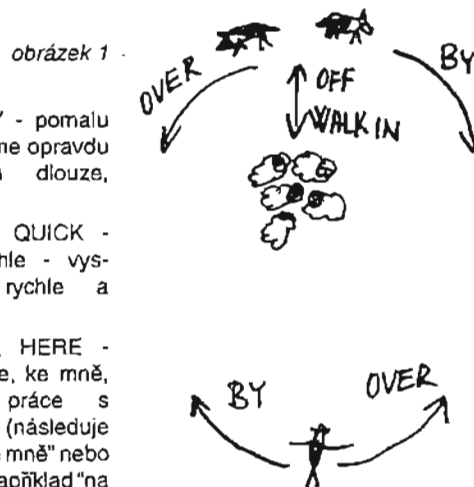
5. OFF - couvat pryč od ovce - hvízd dlouhý rrrrrr.

6. STEADY - pomalu - vyslovujeme opravdu pomalu a dlouze, klidně.

7. QUICK, QUICK - rychle, rychle - vyslovujeme rychle a vzrušeně.

8. FINISH, HERE - konec práce, ke mně, ukončení práce s ovceci (následuje přivolání "ke mně" nebo jiný povel, například "na místo", povel na místo, povel k pití, atd.).

9. FORWARD (vpřed), BACK (zpět) - oba tyto povely se používají

při práci v uličce plné ovcí.

10. SPEAK UP - (štěkej), BITE (kousej) - oba tyto povely se používají při stupňování tlaku na dobytek.

11. QUIET - ticho - utišení psa při zbytečném štěkání.

12. HAVE A DRINK - napij se - důležité zvláště v létě.

13. UP - nahoru - na hřbety ovcí nebo na auto.

14. DOWN - dolů pod ovce.

JAK CVIČIT? POSTUPNĚ, KROK ZA KROKEM!

1) VÝBĚR ŠTĚNĚTE

a) podle původu - zejména rodičů a prarodičů, respektive podle jejich pracovních a soutěžních výsledků (v Austrálii často dávají chovatelé na štěně záruku - to znamená, že pokud pes pod dobrým vedením do tohoto věku nezačne pracovat, nenastartuje se, může ho kupce vrátit - ročního psa už si kupující sám vyzkouší),

b) podle druhu práce, kterou budeme se psem dělat - má-li být na ovce či dobytek, zda potřebujeme přiháněcího, nebo do manipulačních ohrad, nebo univerzálního psa,

c) podle stavby těla - pracovní BC potřebuje dlouhé, silné nohy, hluboký hrudník,

d) podle temperamentu - měla by být klidná, vyrovnaná, nebojácná, musí mít schopnost pracovat očima, ne málo a ne mnoho (když pes "nemá oko", je nepozorný a do všeho "hrr!", když ho má moc, jen "zírá" a nehne se z místa),

e) podle toho jak se nám líbí - když se do něj zamilujeme, rádne a rádi se o něj staráme (mozek roste spolu s tělem, špičkové tréninky si berou štěně ve stáří 5 - 6 týdnů do krabice vedle postele a všude ho tahají s sebou, nenechají ho hrát si s ostatními psy a vlastně ho přesvědčí, že je člověk, dívají se spolu na TV - s takovým psem je jiná spolupráce než se psem, který ví "že je pes").

2) INSTINKT

Mezi třetím a devátým měsícem musí štěně projevit intenzivní zájem o práci s dobytkem. Pomáháme mu tím, že ho necháme z bezpečného místa pozorovat dobytek i starší psy při práci. Vodíme ho mezi dobytkem a na šňůře nebo pod kontrolou ho necháme pracovat. Pokud štěně po devíti měsících neprojevuje zájem, je lepší ho někomu věnovat jako domácího mazlíčka. Zásadně na štěně nespěcháme a k ničemu ho nenutíme. Mezi třetím a devátým měsícem je období, kdy se nám může naš vinou podařit štěně nenapravitelně zkazit. Nejdůležitější je naučit ho učit se. Chceme nebojácné, inteligentní, veselé štěně, které se chce učit. Učíme ho základům poslušnosti, společenského chování a bohatě stačí, když dobře nastartované štěně uvidí dobytek jedenkrát za měsíc.

3) ODVOLÁNÍ OD DOBYTKA KDYKOLI A KDEKOLI

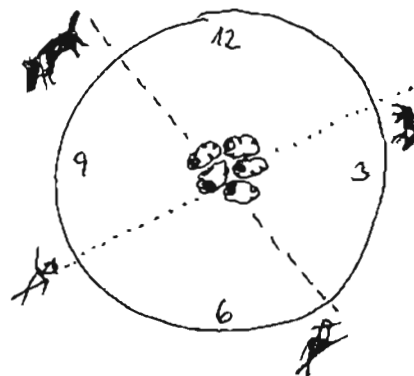
Máme dobře nastartované štěně, které chce pracovat. Krok první je naučit ho "vypnout" a přijít na zavolání. Štěně již zná vodítko a povel "ke mně", naučili jsme ho to někde na místě, kde nebyl dobytek. Nyní je však fascinováno ovcemi a chce pracovat. Na dlouhé šňůře dáme povel "konec práce, ke mně". Jemně (lehce) přinutíme štěně alespoň zastavit, když ne přijít. Je lepší štěně zvednout do náručí, pochválit a odnést A hned štěně vrátíme zpět k ovcím. Necháme ho chvíli pracovat - a zase "konec práce, ke mně". Toto několikrát opakujeme. Je důležité štěně několikrát vrátit zpět k ovcím, to proto, aby si štěně nespojovalo povel k odvolání s koncem zábavy a práce pro kterou byli jeho předkové několik století šlechtěni, ale bralo odvolání jako nový prvek ve výcviku a vědělo, že je to zábava, za kterou bude pochváleno.

4) BALANCOVÁNÍ

Pes má vrozeno přihánět dobytek ke cvičiteli a vždy chce být na opačné straně stáda (říká se tomu v pozici na dvanáctce = 12h, jako když je ručička hodin na dvanáctce). Tato pozice je znázorněna na obrázku.

obrázek 2

Zlovykům je lepší předcházet než je napravit. Zlobit se a dělat špatnosti je pro psa vždy větší zábava než dělat věci pořádně. Proto hned od začátku nedovolíme štěněti "křížovat", tedy dostat se mezi ovce a cvičitele (obr. 3A), nebo "odfázovat" (obr. 3B).

obrázek 3

Zde záleží na okolnostech a možnostech, zda začneme v kruhové ohradě o průměru pět metrů nebo na volno. Štěně umístíme za ovcemi a necháme ho hnát ovce ke cvičiteli. V žádném případě psa nekomandujeme, žádné slovní povely, pouze rukou s pomůckou zablokujeme štěně a naznačíme náš směr pohybu. "Necháme psa v psovi". Ve vhodný okamžik, kdy je štěně na pozici 3h nebo 9h, odvoláme ho a pochválíme. Pokud jde vše hladce, začneme cvičit na dlouhých, rovných čarách, později přidáme oblouky a obraty. Pomůcka (prodloužená ruka, smeták nebo hůl) neslouží k zastrašování, zahánění, hnutí štěněte před námi, ale ke zvýraznění našich povelů a zablokování cesty. Postupem času pomůcka zkracujeme. Špičkové psi v dospělosti reagují i na centimetrové pohyby ukazováčku. Balancování je nejsilnější instinkt těchto psů a proto se snažíme udělat v tomto stupni výcviku co nejméně chyb.

5) UDRŽOVÁNÍ VZDÁLENOSTI, Odstup od zvířat

Většina pracovních psů má vrozenou schopnost "číst" dobytek a pracovat ve vzdálenosti, která je optimální. Tedy postačuje k hnaní dobytka, ale není zase taková, aby se dobytek plašil a utíkal. Každá kategorie dobytka a každá situace vyžaduje vždy jinou vzdálenost a je to třeba psa naučit.

6) ZASTAVENÍ

a) absolutní - vleže ("zůstaň").

b) ne absolutní - může být i vestoje.

Pes už umí být na správně pozici dvanácti hodin a můžeme ho kdykoli odvolat. Nyní

ho potřebujeme zastavit. Je dobré rozlišit zastavení úplné (zalehnutí a vytrvání v této poloze dokud cvičitel nedá jiný povel) a zastavení, kdy další rozhodnutí necháme na psovi (když třeba ovce začnou utíkat, pes to odhadne rychleji než cvičitel a může je sám běžet zastavit). Je třeba rozlišit i povely, například "lehni" a "stop". Při náviku tohoto povelu je třeba být důsledný, aby se pes nenaučil přikrádat krok za krokem, což je častý nešvar zvláště při větších vzdálenostech. Cvičíme stejně jako odložení u všech jiných psů s tím rozdílem, že zde potřebujeme zmrazit psa v pohybu při práci s dobytkem. Osvědčilo se po zastavení psa osobně vyzvednout, pochválit a začít znovu.

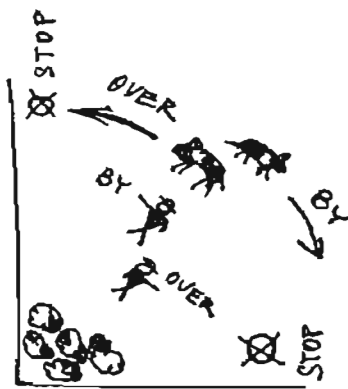
7) STRANY - SMĚR POHYBU "OVER" a "BY"

Případně používat české povely na strany. Stačí jeden povel na 360 stupňů. Účelem je umístit psa na kterékoli vnější straně stáda. Pokud jsou zvířata divoká a vybihají do stran, můžeme je cvičit u plotu uvnitř ohrazeného prostoru.

90 stupňů

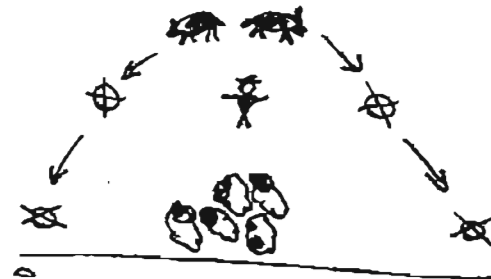
obrázek 4

Začneme v rohu ohrady. Stoupneme si mezi psa a ovce, dáme povel "OVER" nebo "BY" a zablokujeme (což je vlastně také povel) špatný směr. Pes doběhne k plotu. Pozor, musíme být rychlejší, aby se neprotlačil za ovce! Dáme povel "STOP" a pomůckou zablokujeme cestu mezi plotem, cvičitelem, psem a ovce. Pak dáme povel na druhou stranu.

180 stupňů

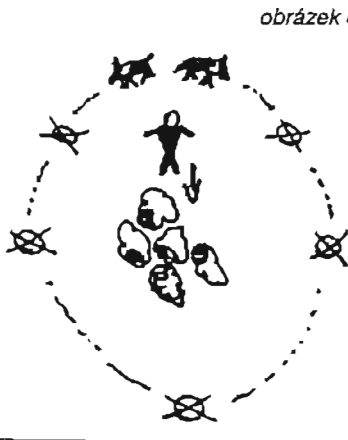
obrázek 5

Přejdeme na půlkruh. Psa můžeme zastavovat nejen u plotu, ale v kterékoli pozici a vysílat na kteroukoli stranu

360 stupňů

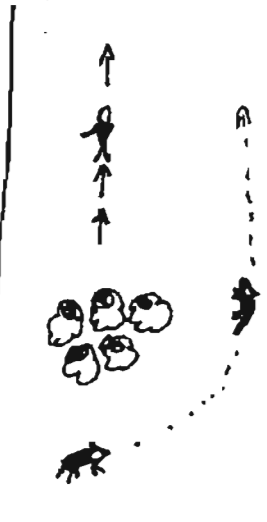
Při 360 stupních se vzdálíme od plotu, ale jen natolik, aby pes proklouzl mezi plotem a ovce. Dostane povel k pokračování v původním směru a cvičitel se vrátí blíž k plotu a nažene ovce zpět na plot. Pes je však již na druhé straně. Klidně ovce vědí, že člověk je jejich spása, ochotně ho následují od plotu a nechají se zase natlačit zpět. Cvičitel se pohybuje po stejné linii zpět a vžad a pes již dokáže na povel uzavřít kruh 360 stupňů. Toto cvičíme dál na otevřené ploše až do perfektního zvládnutí cviku.

obrázek 6

8) MIMO BALANC - PRÁCE NA STRANÁCH

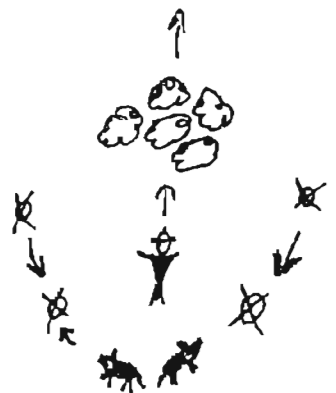
Tuto práci psi nemají rádi. Až dosud jsem je učil hnát stádo ke cvičiteli na pozici dvanácti hodin, což je pro psy přirozené a nyní po nich chceme, aby byli někde mezi 3h a 9h. Na toto je třeba opravdu cit a vyzrálého psa. Stává se, že pes odmítne spolupracovat, je třeba trpělivost. Postupujeme podél plotu a dáme povel rukou a hvizdem "OVER". Můžeme i zastavit, což je pro psa jednodušší. Pes se přemístí na stranu 9h, z našeho pohledu. Je třeba, aby ovce následovaly cvičitele, jakmile se dají do pohybu, pes chce zpět na 12h, dostane však povel "OVER". Cvičíme na obě strany, až pes ochotně chodí na stranách stáda.

obrázek 7

Další pomůckou a pomocným cvikem je hnaní stáda před sebou. Pes nesmí křížovat, ani se vzdálit více jak na pozici 9h či 3h. Toto je pro psa opět velice matoucí, protože doposud stádo přiháněl a nyní ho má odhánět. Ze začátku nenecháme psa běžet až na 9h a 3h, ale jen na 7h a 5h a hodně chválíme.

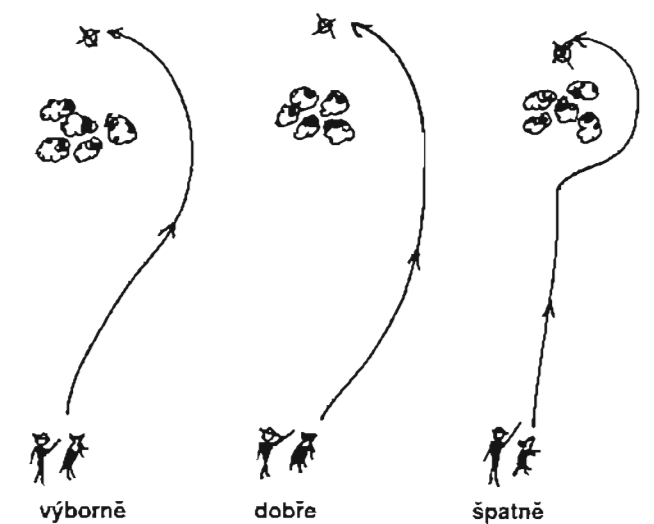
obrázek 8

9) VYSÍLÁNÍ PSA PRO DOBYTEK

Po psovi se požaduje, aby rychle zaujal pozici 12h bez toho aby vyrušil dobytek. Po zaujmutí pozice musí pes zastavit a čekat na další povel. Je důležité, aby pes zastavil v dostatečné vzdálenosti od dobytka, vydechnul si a dobytek měl čas vzít na vědomí, že je tu pes.

obrázek 9

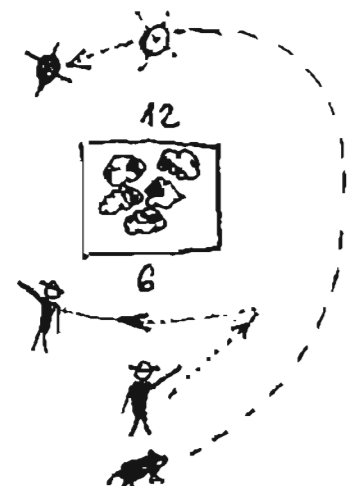

Učíme to tak, že umístíme skupinu asi pěti ovce v malé ohradce v otevřeném prostoru. Odložíme psa do vzdálenosti cca 10 m tak, aby ovce dobře viděl. Cvičitel se postaví s pomůckou na stranu ohrádky a dá povel "OVER". Pes vyrazí směrem k ovce a je vytlačen do větší vzdálenosti pohybem cvičitele povel "OFF" a ujištěn o správnosti směru povel "OVER". Ze začátku necháme psa přebíhat pozici 12h na pozici 10h (11h), aby se nenaučil zastavovat krátce na pozici 1h nebo 2h. Po vytlačení psa dál od ovce musí cvičitel rychle zaujmout pozici 6h. Toto opakuje pětkrát až šestkrát. Pokud pes chápe o co jde, rychle zvyšujeme vzdálenost vysílání a cvičitel postupuje dále od ovce na linii 12h až 6h spolu se psem. Největší odměnou je pro psa vypuštění ovce z ohrádky, učiníme tak alespoň jednou během lekce a vždy na závěr.

obrázek 10

10) PŘIBLÍŽENÍ, NÁTLAK NA DOBYTEK

"WALK IN" (blíže ke stádu) začneme učit již malé štěně na vodítku, kdy po povelu "STOP" vykročíme se štěnětem u nohy a dáme povel "WALK IN". Brzy se naučí, že tento povel znamená pohyb vpřed. Když

chceme silnější tlak, říkáme povel vzrušeně.

11) KOUSÁNÍ, ŠTĚKÁNÍ

Tlak na dobytek stupňujeme povel "ŠTĚKEJ" (SPEAK UP). Také učíme štěně hrou a drážďením pamískem, aby štěkalo na povel. Nejvyšší stupeň nátlaku je "KOUSEJ" (BITE), to se hodí zvláště pro skot. Štěňatům je vhodné dávat na hraní kravská kopyta či celé končetiny, hrát si s nimi, naučit je zákusu. V dospělosti pouze doladíme sílu zákusu nebo je naučíme kousat ovce přesně na vrchol hlavy, kde nedochází k poškození masa.

12) COUVÁNÍ

Na couvání používám povel "OFF". Chceme, aby pes couval od stáda v rovné linii, stále sledoval dobytek a netočil se k němu ocasem.

V úzké uličce postavíme ovci hlavou k psovi. Pes je uvázan na dlouhé šňůře a cvičitel má v ruce dlouhou tyčku. Dá povel "OFF" a dołkne se přední tlapy psa tak, aby on začal couvat. "STOP", pak "WALK IN", pak "OFF". Na psa netlačíme, je to pouze hra, dbáme na to, aby couval rychle a ochotně.

13) JAKMILE SE OBJEVÍ PROBLÉMY, VRÁTIT SE ZPĚT K ZÁKLADŮM

POZNÁMKY:

- Nejjednodušší jak psa zkazit je spěchat na něj. Psi, kteří začínají pracovat příliš brzo, mohou pak skončit v šesti až sedmi letech. Zejména u štěněte a mladého psa se cvičí jen 10 - 15 minut. Pak je třeba vhodné psa nechat několik dnů bez zvířat. Je nutné ke každému přistupovat individuálně, dobře si všímat, kdy je pes "unaven".

- Pracovní psi jsou pracovními maniakky. Proto když nepracují, musí být bezpečně přivázaní (zavření) nebo si půjdou práci sami najít! Při přestávkách mezi prací nebo při přepravě je třeba psy nakrátko přivazovat (20 cm maximálně). Musíme dbát maximálně na jejich bezpečnost. Nepřivazovat psa tam, kam má přístup

dobytek, nebo k plotu ohrady na delší vodítko, pes by mohl přeskočit plot a oběsit se.

- Snad nejdůležitější je psa nezradit od práce. Nepostavit ho do situace, kdy nad ním dobytek vyhraje nebo ho zraní. Takto zrazený (zlomený) pes již nikdy nebude pracovat naplno. Před mladého psa vždy připravíme situaci (lekcí), kde máme plnou kontrolu a pes vyjde jako vítěz. Pracovní psi jsou velice inteligentní, někdy až moc a občas přechytračí farmáře a pracují si po svém. Jsou však zároveň velice měkkí a poddajní a je velice snadné je zlomit.

- Borderky nemají rády drezúru a "drill" (neustálým, rutinním omíláním cvíku do omrzení jeho nalučení do hlavy). Při práci spoléhají především na instinkt a používají ho při ní. Jejich výcvik by měl být pouze hrou, která podpoří instinkt a vrozené vlohy.

- Každý pes má stranu, které dává přednost a na kterou lépe pracuje. Výcvikem se snažíme toto vyrovnat a všechny cvíky již popsané provádíme na obě strany.

- Pro farmáře je doporučenou praxí pořídit si každé tři roky nové štěně a tak mít doma mladého psa, čtyřletého v plném výkonu a starého, kterému však už ubývá síl.

- Vynalézavosti a nápadům se meze nekladou a pokud někdo používá jiný způsob nebo přijde na něco nového - výborně! Pouze výměna informací a opravdový zájem přinese pokrok.

- Psi mohou dělat i třeba agility, ale pak doporučuji je nejprve nastartovat jako ovčácké psy.

- Záměrně neuvádím v jakém věku co cvičit. Jednoduchá odpověď je, až pes na to má. Pokud mám hovořit o výcvikové škole v Austrálii, do výcviku se obvykle berou psi ve věku 14 měsíců (už nastartovaní), výcvik trvá cca 3 měsíce, pak si ho majitel bere. Hotoví, vycvičení psi se v Austrálii tedy prodávají ve stáří kolem roku a půl.

Michal Hrdlička

DOJMY MICHALA HRDLIČKY O ČESKÝCH BORDERKÁCH A JEJICH PÁNÍČCÍCH

Po podzimním školení se psy na Kosti jsme se Michala zeptali, jaké největší chyby viděl při výcviku v chování a práci našich psů a jejich pánů. Zde jsou některé jeho dojmy:

1) Překvapilo mě, jak tu máte borderky "nevychované". Neposlouchají, nerespektují člověka, jejich pánové jim dovolí chovat se a dělat si, co se psům líbí a myslí si, že tím psovi dělají dobře, když si užívá volnosti. Není to ale pravda. Border collie je velice inteligentní pes a i špatný vzor chování si velice rychle zafixuje. Omylem je také myslet si, že nejlepší pro border collie je, když už od štěněte po celý den volně lítá po dvoře, aby vybil svoji energii. Chyba. Border collie pak celý den podle svého názoru vlastně "pracuje", nemá možnost "vypnout", načerpat sílu a pak, když má pracovat opravdu se zvířaty, nedokáže se soustředit, zjančeně lítá a je psychicky unavená, nebo nepracuje vůbec.

2) Co se týká výcviku vašich psů, strašně na ně spěcháte. Když si majitel pořídí border collie se zvířaty třeba na farmu, honem chce aby mu už pomáhala. Z neznalosti dělá spoustu chyb. Jednou z nich je, že nechá psa hned na začátku zvířata odhánět od sebe (stačí mu, že pes takto pomůže zvířata někam nahnat), místo aby dovolil psovi, aby zvířata přihnál, což je základní instinkt border collie. Odhánět se psi mohou začít učit, až když jim vyspěje mozek a pochopí správně co se od nich chce (to znamená, až když jim je alespoň půldruhého roku).

3) Máte málo promyšlený postup výcviku. Nejprve je třeba psa "nastartovat". Vy tu máte hodně border collie, které dělají agility. Ano, i to pro ně může být zaměstnání, to je pravda. Ale pokud

se štěně nejprve naučí honit míček a dělá agility, aniž by bylo správně "nastartované" na ovce nebo kachny, zafixuje se na agility a když se jako dospělá borderka zavede k ovčím, stále sleduje ruce svého pána, místo aby koukala na zvířata a balancovala kolem nich. A to, i když má dobré genetické předpoklady. Mám takovou zkušenost, že například pes, kterého jsem tu poznal, celý život, šest let, dělal agility, kterou miluje a i když teď na závody nejedí, má velikou touhu pořád "dělat" překážky. Se členy svojí rodiny, co se týká ovcí a dobytka, moc dobře nepracoval, pořád jim sledoval ruce, i když se třeba nebál kousnout do krávy, uměl stádo oběhnout, ale nebalancoval dobře. Když jsem s ním zkusil pracovat já, pes začal "fungovat" správně, začal balancovat na správné straně, zapnul se. Proto doporučuji nechat štěně nejprve nastartovat na dobytek a pak ho třeba učit agility nebo jinou činnost.

4) Další věc, která mě udeřila v ČR do očí, je způsob, jakým psy cvičíte. Jakmile pes, i jako štěně, udělá něco špatně, hned se snažíte ho násilně opravit, rozčilujete se na něj, neustále mu dáváte, většinou i dost hlasitě, různé povely. "Psy pořád buzerujete", možná tenhle termín bych použil. Zejména při výcviku v pasení je důležité, aby pes sám přemýšlel, co mu velí instinkt. "Nechte psa v psovi", nechte ho, aby používal mozek. Ze začátku je při výcviku práce u stáda lepší vůbec nepoužívat povely. Je třeba psa nechat pracovat samostatně, nechat v něm nadšení, nebrzdit ho peskováním!

5) S tím souvisí i potřeba klidného přístupu při výcviku. Vy na ně hrozně křičíte. Border collie je chytrý a vnímavý pes. Jak budete mluvit tiše, tím více se bude snažit vás vnímat. Když křičíte, velice ji tím vzrušujete, přestane chápat (nebo dokonce se snažit chápat), co po ní chcete. Je vrcholně důležité naučit se sebeovládání. Nenechat se nikdy vyvést z míry. Pes také potřebuje vždy cítit, kdo je pánem na pastvině. Ale k tomu vůbec není třeba křičet!

6) Myslím, že nemáte dostatečně promyšlené povely. Podle mého by měly především vyhovovat tomu, kdo je používá. Vyzkoušejte si je, užívejte anglické, české, kombinujte je. Každý si je může přizpůsobit.

7) Při výcviku málo a často nesprávně používáte řeč těla. Přitom border collie jsou na to zvláště citlivé. Používat správnou ruku při vysílání do stran, pohybovat se správným směrem u stáda. Je také třeba naučit se "číst" zvířata. Vědět co udělají ovce, kachny, skot - kde má být pes. K tomu je třeba zkušenost.

8) Nezapomeňte, že cvičit se dá všude, i třeba na procházce nebo doma v obýváku. Můžete se učit komunikaci se psem, řečí těla, nejruznějším povelům

9) Nedá se cvičit jen podle videa a knížek. Je třeba mít na paměti také to, že každý pes je individualita a potřebuje jiný

přístup. Myslím, že každý, kdo si bere štěně border collie k práci se zvířaty, by měl absolvovat alespoň dvoudenní školení v tomto výcviku. Měl by mu to pomoci zajistit chovatel štěněte (měl by ho k tomu dokopat). To jsou zkušenosti, které mají absolventi kursů výcviku pracovních ovčáckých psů v Austrálii.

10) Pokud máte zájem v této oblasti se něco naučit, jsem ochoten vám pomoci. Snažte se ze mě vytáhnout co nejvíce, a nevymlouvejte se, že nemáte čas! Jsem tu jen na krátkou chvíli!

Michal Hrdlička, Denisova 1, 787 01 Šumperk

E-mail: adami@spk.cz

telefon 0649 - 213943 nebo mobil 0606 - 884183 (když se ozve Eva Adami, nechte vzkaz).

PŘED NÁMI JE MNOHO PRÁCE

Jak zvýšit popularitu pracovního využití border collie? Především je třeba vzbudit zájem těch, kteří vlastní stádo ovcí nebo dobytka, případně těch, kteří u takového stáda pracují jako zaměstnanci. Je třeba je přesvědčit o tom, že dobře vycvičený pes udělá hodně práce, kterou nelze ničím nahradit, že ušetří nejen spoustu času, ale i peněz, a to i když se zdá, že počáteční investice do koupě "pořádného" psa je poměrně vysoká. Ti, kteří využívají border collie pro práci se zvířaty, však mohou potvrdit návratnost této počáteční investice.

Vybrat si toho "správného" psa a dobře ho vycvičit není však nic jednoduchého, vyžaduje to studium a sbírání zkušeností, ale i něco navíc - praxi. Informace a zkušenosti lze nejlépe získat od lidí, kteří to se psy umí a již nějakého dobře vycvičili. Proto je tak důležité zúčastňovat se (případně je pomáhat i organizovat) instruktáží, školení, zkoušek a soutěží v ovládání ovčáckých psů, a to nejen u nás, ale i v zahraničí.

Zájem o výcvik psů v pasení lze zvýšit i tím, že budou lidé lépe informováni. K sehnání je sice spousta knih nebo videokazet (většinou však v angličtině), je však nutné tyto informace aktivně vyhledávat. Určitě nestačí jen informace, které se objevují v Borderholice a ve zpravodaji SCHOK, na to je kapacita zpravodaje a okruh čtenářů příliš malý. Bylo by také dobré, kdyby se do publikování zapojilo více lidí.

Myslím, že máme u nás v ČR vytvořenou kvalitní chovatelskou základnu psů plemene border collie, několik psů bylo v roce 2000 dovezeno z Velké Británie z čistě pracovních linií ISDS (International Sheep Dog Society), několik dalších má geny po vynikajících pracovních psech alespoň od jednoho rodiče. Zjišťují však, že mnoho lidí si raději koupí štěně, které je levné, byť by třeba bylo bez průkazu původu. Je jim úplně jedno z jakého chovu pochází. Koupí-li si někdo štěně o jehož původu (a tedy ani povaze a zdraví) nic neví, nelze ani předpokládat, že z něj vychová psa, který bude při pasení dobrým pomocníkem. Když

se mu to přece jen podaří, může mít pes v dospělosti zdravotní problémy. Je to velké riziko. K tomu je však nutné dodat, že ale ani rodokmen plný šampiónů vám nezajistí, že se z malého a milého štěněte později nevyklube "nevycválaný spratek", pes k nepotřebě, který bude jen škodit.

Bylo by dobré, kdyby si ovčáci začali uvědomovat, že pes se pořízuje (kupuje) na dlouhou dobu, a hlavně proto, aby sloužil. Kdo se spokojí s horším průměrem, může mít později starosti navíc. Je třeba vycházet z toho, že všude ve světě se pořádají zkoušky a soutěže v ovládání ovčáckých psů v pasení především proto, aby se vyhledávali psi vhodní k chovu, tedy psi, kteří mají pro práci se zvířaty nejlepší vlohy a snesou nejen psychický nápor náročného výcviku práce u stáda, ale i atmosféry soutěží, psi, u kterých lze předpokládat, že na své potomky budou tyto dobré vlastnosti přenášet. V některých zemích k účasti na soutěži vyžadují předložení výsledku testu na dědičné choroby očí (PRA/CEA). Asi jen málokterý z ovčáků ze zahraničí (resp. zemí s ovčáckou tradicí) by si pořídil psa, s původem pro něj neznámým, byť by byl téměř zadarmo.

V příštím roce se možná podaří po deseti letech znovu obnovit pořádání Otevřeného národního mistrovství v ovládání ovčáckých psů v pasení ovcí, doufejme, že se ho zúčastní také někdo ze Slovenska. Předpokládáme, že několik psů již bude schopno soutěžit i na mezinárodním poli. Chceme využít toho, že na nějakou dobu v ČR je Michal Hrdlička, a na začátku roku 2001 s ním uspořádáme ještě několik setkání. Zkoušky vloh (ZVOP) a v pasení (ZPOP) chceme uspořádat na jaře a na podzim.

Přeji všem zájemcům o pasení se psem vše nejlepší v roce 2001.

Radko Loučka

Borderholic - klubový zpravodaj Speciál na pasení (BH07PA/2001), číslo 7

Vydává Border Collie Club Czech Republic ve spolupráci se společností FITMIN a.s. pouze pro vnitřní potřebu klubu. Jazyková a redakční úprava, tisk a distribuce: redakční rada zpravodaje ve spolupráci s Ing. Janou Štěpánkovou, FITMIN a. s., tel. 0446 613 265, mob. 0608 552221, propag@fitmin.cz.

Foto: CD archiv členů klubu BCC CZ.

Vychází v únoru 2001 v nákladu 150 výtisků. Uzávěrka dalšího čísla je 1.5.2001.

Kontaktní adresa: Radko Loučka, U Svodnice 105, 104 00 Praha 10,

tel 02 67711253 d, 02 67711747 k, fax 02 67711448 k, 0603 888362, loucka@vuzv.cz.

COPYRIGHT©BCC CZ - platí na veškeré materiály v tomto zpravodaji!

Fotoreportáž ze zkoušek a soutěží v pasení, které byly organizovány na podzim 2000 při veletrhu PragaAgro.

Simona Sochorová a Mickey (Mouse di Cambiano) při zkoušce v pasení ovcí 1. výkonnostního stupně.

Miroslavu Koškovi a Frankiemu Akumulator již zbývá ovce nahnat do košáru a budou prvním českým týmem, který splní zkoušku druhého výkonnostního stupně.

Ukázky pasení indických běžců předvedla v Letňanech Lucky Su.

Michal Hrdlička, školitel v pasení, ukazuje Aleně Králové jak má svému Eagerovi dávat povely řečí těla.

Výkonům psůvodů a psů asistovaly v Praze Letňanech i letadla. V takovém prostředí se rozhodně nesoutěžilo lehce. Pes se však musí na práci soustředit plně, i kdyby "trakaře z nebe padaly".

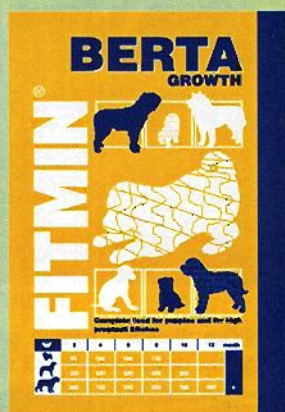
Při pasení ovcí záleží i na rychlosti psa, čím dříve se dostane za ovce, tím méně starostí má později s jejich přiháněním k ovčákovi.

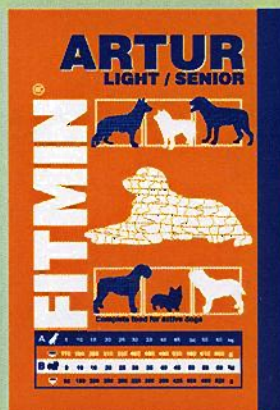
NĚCO PRO PSÍ ŽIVOT ?

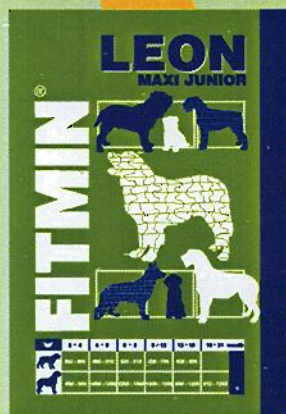
mléčná kaše
pro štěňata

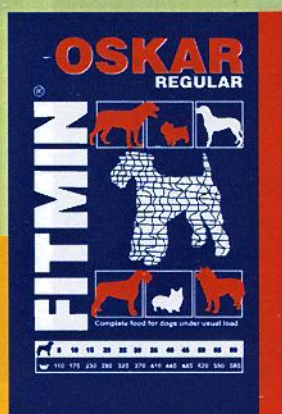
štěňata
a kojící feny

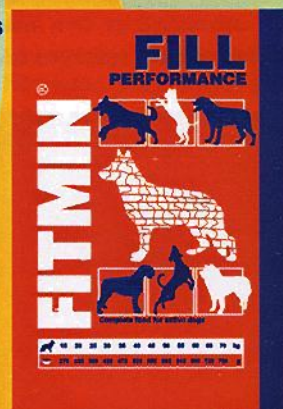
starší
a méně aktivní pes

štěňata velkých
a obřích plemen

pes v běžné zátěži

FITMIN[®]

PREMIUM DOG FOOD

OBSAHUJE BIOPLEXY
přirodní antioxidanty - vitamín E, vitamín C a selen

MASTNÉ KYSELINY
OMEGA-3
OMEGA-6

SELENOVÉ
KVASINKY

ZDRAVÍME VŠECHNY BORDERHOLIKY A BORDERKY,
PŘEVEME MNOHO ÚSPĚCHŮ A TĚŠÍME SE
NA DALŠÍ SPOLUPRÁCI V ROCE 2001